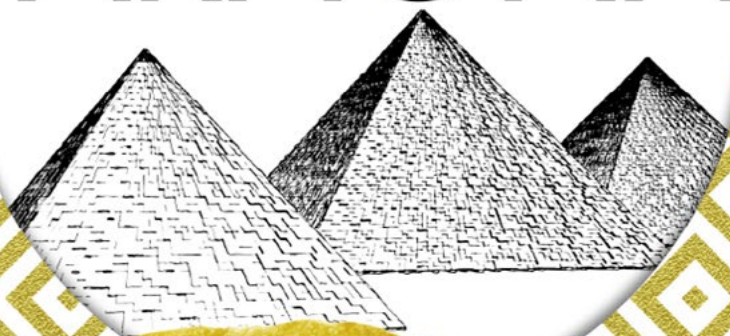

Petra Klabouchová

PODVOD ZLATÉHO FARAONA

JEDINÝ DEN MÁ HODNOTU VĚČNOSTI,
POUHÁ HODINA MŮŽE ZMĚNIT BUDOUCNOST

Podvod zlatého faraona

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

Petra Klabouchová
Podvod zlatého faraona – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

PETRA KLABOUCHOVÁ
PODVOD ZLATÉHO FARAONA

Petra Klabouchová

PODVOD
ZLATÉHO
FARAONA

ÚVOD

Romantická legenda o zapomenuté hrobce mladičkého egyptského krále, o pohřební komoře plné pokladů neuvěřitelné krásy i o tajemné posmrtné masce z ryzího zlata, kterou zná dnes každý z nás, začíná psát své první řádky mezi rozpálenými písky Údolí Králů v listopadu roku 1922. Vchod do tajů starověku se otvírá široké veřejnosti. Poprvé po 3200 letech. Lidstvo tají dech.

Neznámý dětský faraon z dávných dob nakonec opravdu přelstil čas, stal se nesmrtelným. Všichni chtějí být u toho. Každý chce vidět, každý si chce sáhnout. Jde o nejnámější objev v historii moderní archeologie, o kterém se krásně poslouchá. Vše je v něm tak dokonalé, romantické a tajemné. Příběh odvážných hrdinů, kteří věřili ve své sny – s nimi pak snil a dodnes sní celý svět.

Ale co když to bylo tenkrát všechno úplně jinak?

Existuje i jiná verze tohoto zlatého příběhu. Ta, kterou dlouho nechtěl nikdo vyprávět. A nikdo poslouchat. Data, místa i hlavní postavy jsou reálné, stejně jako role a cesta životem všech hrdinů. Jejich skutečné myšlenky a skryté pravdy však zůstávají téměř po sto letech stále tajemstvím.

Šlo o velký objev, nebo o ještě větší podvod?

Kdo znal celou pravdu, už odešel. Kdo ji chrání dnes, mlčí. A umlčuje. Stokrát opakovaná lež vždy se pravdou stává.

Nezbývá než jen pomalu rozmotávat jednotlivé nitky příběhu s pomocí logiky, důkazů i špetky fantazie. Sledovat vzpomínky deníků, nezveřejněné dokumenty, opomenutá svědectví a vědecké studie světově proslulých egyptologů umlčených vlastním cechem.

A pak je tady to velké množství nezodpovězených otázek. Takových, na které se nesluší odpovídat. O nichž se jenom šeptá. Už od toho horkého listopadového rána v Údolí Králů. Jenom oni, dávní vládci Egypta, nakonec vědí, jak tomu tenkrát skutečně bylo.

„Jednoho dne zjistíme, že mýty obsahují skutečnost. Zatímco to, co jsme považovali za historii, bylo jen mýtem, který jsme si vymysleli.“

Gerald Massey, anglický spisovatel, básník a egyptolog

28. ŘÍJEN 1922, KÁHIRA, DOLNÍ EGYPT

Byl konec října, v Egyptě nejteplejší období z celého roku. Pro Evropany jednoduše peklo. Tady mu říkají druhé léto. Den skoro ani nezačal, a přesto se teplota v rozpálených káhírských ulicích šplhala ke čtyřicítce.

Dva muži právě obešli poslední blok šedivých přístavních chatrčí a před nimi se otevřel výhled na řeku. Chaos, hluk a špína. Horký vzduch se tetelil nad hlavami zpocených polonahých dělníků, kteří na svých zádech i hlavách přenášeli zboží a zavazadla často mnohem těžší, než byli oni sami. Desítky vetších člunů převážely náklad z anglických parníků k pevnině. Tam a zpátky, tam a zpátky. Až do úmoru. Na molech vše překládali na záda nosičů, jako by někdo mávl kouzelnou hůlkou a přenesl celý přístav do časů mocných faraonů. Páni a otroci, nekonečná dřina. Horko, krev a pot. A mezi tím vším, klidně a bez povšimnutí, dnes, stejně jako tenkrát, plynuly vody Nilu. Špinavé a hnědé. Posvátná řeka všech Egyptanů byla páteří této země. Poslední dobou ale více než páteř Afriky připomínala její střeva.

Jeden z dvojice mužů se na chvíli zastavil. Potřeboval popadnout dech. Ruku si tiskl na bolavé plíce, každý nádech pouštního vzduchu ho uvnitř páčil. Už z dálky bylo jasné, že není zdejší. Jeden z těch vždy dokonalých britských džentlmenů, kteří neodkládali těžké tvídové sako a vestu ani v největších vedrech. Ale spoň si povolil motýlka na propocené košili a hlasitě lapal po dechu. Howard Carter, 48 let, rodilý Angličan. Jeho sluha se zastavil s ním a nabídl pánovi rameno. Ten ale zavrtěl hlavou a po-

kynul bradou k přístavní lávce. Sluha přikývl a vydal se sám k poslednímu molu.

Ani se nesnažil před ostrým africkým sluncem někam skrýt. Tady se nemá cenu schovávat, hledat stín je zbytečné. Jen energie navíc. Každý krok znamená jenom další námahu, horký pouštní vzduch tě stejně dostihne kdekoli. Vysuší tě jak kus starého papyru. Nemůžeš vyhrát nad pouští, můžeš být jen její pokornou součástí. Než tě písky času definitivně pohřbí v říši stínů. Ahmed byl zvyklý. V Káhiře se narodil, v Káhiře jednou i zemře. Inšalláh – dá-li Bůh. Egypt i Slunce jsou věčné.

Vraceli se už společně. Rychle, aby je polední slunce nezastihlo, než se nalodí na cestu domů. Luxor ležel víc než den cesty po Nilu a první loď tohoto pozdního rána, na níž měli zamluvené kabiny, odplouvala za několik minut. Pospíchali. Pan Howard ve svém obleku dva kroky za Ahmedem. Vysoký Egyptan s vrásčitou tváří držel v rukou klec. Zlatou klec se zlatým ptáčkem. Zázrak! Něco takového znal pouze z legend. Ve skutečnosti to byl obyčejný žlutý kanárek, kterého si jeho pán objednal z daleké Anglie, aby mu tady v Egyptě, v jeho prázdném příbytku bez ženy, dětí a přátel, dělal alespoň trochu společnost. Ahmed si kanárka okamžitě oblíbil. Pro něj to byl zkrátka zlatý ptáček. Posel dobrých zpráv.

Nechápal ale, proč si jeho pán místo zlatého zpěváčka nepořídí do svého obydlí dvě nebo tři mladé manželky a s nimi kupu dětí jako každý Egyptan. Peníze by měl i na celý harém. Jen kopat od rána do noci uprostřed pouště a vracet se z opuštěných hrobek do opuštěného domu? To by nebylo nic pro něj. Pak si ovšem vzpomněl na svou nejstarší manželku Fatimu. A prostřední manželku Hanife. Obě byly ještě před lety vyhlášené krasavice. Ohnivě a poslušné. Alláhu i manželovi. Však si taky jako jeden z členů rodu klanu Abd ar-Rasúlů, nejznámějších vykradačů hrobek

v dlouhé historii této země, uměl mezi poklady Egypta vybrat ty nejlepší. To ale bývalo. Ta první po tom, co mu dala šest synů a dvě dcery, ztloustla jako stará oslice. Druhá měla stále ještě uhrančivé laní oči, ale pod závojem vous jak chlap. A obě hubu prořízlou až běda. Možná má jeho pán Howard s tím zlatým ptáčkem zpěváčkem nakonec pravdu.

29. ŘÍJEN 1922, LUXOR, HORNÍ EGYPT

Byla už skoro tma, když dorazili k domovu. Rozsvícená světla v ob-
lých oknech rezidence Howarda Cartera jim ukazovala cestu roz-
sáhlou, s anglickou pečlivostí udržovanou zahradou. Byl to malý
ráj v pekelném srdci Luxoru. Stál na okraji cesty vedoucí z Dér el-
-Bahrí, zádušního chrámu tajemné královně Hatšepsut, až do
Údolí Králů. Rozlehlé sídlo barvy pouštního písku s nádhernou
centrální kopulí typickou pro tradiční architekturu, v posledním
století tolik kopírovanou rodinami britských koloniálních zbohat-
líků. Silné stěny chránily dům před sluncem i pouštním větrem.
Příjemný chládek tak čekal na jeho obyvatele při každém návratu
z Údolí Králů. Zahrada byla zelenou perlou plnou vzrostlých palm
a cypřišových keřů, jejichž vůně laskavě vítala pána domu po kaž-
dém těžkém dni.

Uvnitř už vila tak majestátně nepůsobila. Howard Carter nebyl
zrovna mistrem dobrého britského vkusu, natož přítelem okáza-
lého životního stylu. Zajímalo ho hlavně zařízení temné komory
pro vyvolávání fotografií, kvalitní psací stroj, souprava profesio-
nálních zvětšovacích skel, knihovna a gramofon. Žádné obrazy,
krajkové dečky, nabírané závěsy. Celý život hledal poklady mrtvých
faraonů ve zdobených hrobkách, jeho vlastní dům byl však osamělý
a nehostinný. Stejně jako on sám. Ahmed nechápavě vrtěl hlavou.
„Tolik bohatství a nemít ho ani s kým rozdělit.“ Jeho pán neměl
manželku ani valný zájem o dámskou společnost. Vlastně ani o tu
pánskou. Neměl přátele. Ahmed v domě nikdy neviděl žádnou ná-
vštěvu. Ani jeden společenský dýchánek nebo čaj o páté. Jen spo-

lupracovníci a kolegové. A i ti z domu mizeli hned, jakmile jim to Carter dovolil.

Ostatní angličtí džentlmeni neměli Ahmedova pána v oblíbě. Říkalo se mezi nimi, že je nepříjemný, nemá anglický takt ani vybrané chování ostatních britských vědců. Primitiv, co nevychází dobře s nadřízenými, zato si nadmíru rozumí se špinavými domorodci. Nebyl pro ně vědec ani archeolog. Jen nevzdělaný hledač pokladů.

Carterova rodina byla chudá. Neměla peníze na drahé školy a o univerzitě pro bohaté anglické synky si mohl nechat jen zdát. Všechno, co znal, se naučil sám. Navíc byl prostého původu, neměl byť jen jeden jediný úplně maličký šlechtický titul. A to, jak Ahmed pochopil, bylo pro ty bílé Evropany v saku, kteří ukradli jeho zem a den po dni z ní bez úcty k předkům elegantně loupili vše cenné, něčím nesnesitelně odporným.

A tak žil jeho pán hned po svém prvním příjezdu do Egypta hlavně mezi místními, třebaže se podle oficiální anglické definice jednoho věhlasného profesora jednalo o „individua špinavá, nepoctivá, podřadná, zaostalá, polonahá, odevzdaná osudu, líná, prohnaná a pletichářská“. Jak hloupé je urážet nepoznané. Ahmed věděl o Britech své. Bez něj by nejeden z nich už nebyl mezi živými a naprostá většina by odjela z Egypta bez jediného nálezů. „Jsme nepoctiví a prohnaní? Proč by taky ne? Měli bychom se snad stydět za to, že si při všeobecném rozkrádání naší minulosti urveme taky něco pro sebe? Kdyby se mělo čekat, až zlato faraonů objeví ty různovolící slečinky s kravatou, byla by ještě většina pokladů hluboko pod pískem. Vždyť sami nejsou schopni najít ani vodu.“

Ahmed byl hrdý na svou rodinu. Nestyděl se za svou práci. Považoval ji za umění předávané z generace na generaci. Jeho klan se živil hledáním pokladů mrtvých od časů tak dávných, že je nepa-

matuje ani kámen. I z něj už čas odvál dávné nápisy. Abd ar-Rasúlové tu byli už v době, kdy v údolí Nilu lid pohřbíval prvního faraona. Jejich práce začala, jakmile dveře hrobky zapadly za posledním členem pohřebního průvodu. Kde tehdy byli vzdělaní Angličané? Správný Abd ar-Rasúl měl poušt v krvi. Znal v ní každé zrnko písku. Bojoval proti královým vojákům i proti hlídkám starověkých kněží. Faraon už mrtvý byl, oni museli najít způsob, jak přežít. Nikdy nemuseli nic studovat. Měli čich. Zlato v podzemí cítili na dálku. Věděli o pokladech, o kterých angličtí lordi nebudou vědět nikdy. Místa hrobek a mapy podzemí znali z vyprávění svých dědů a ti od svých dědů a ti od dědů svých dědů. Když si potřebovali přilepšit, jednoduše věděli, kam jít. Jiní chodili do banky, Abd ar-Rasúlové si „půjčovali“ zlaté dary svých dávných králů.

Ať Angličané kopou dál. Roky a roky. Marně. Hlavně, že platí. On jim rád půjčí své muže jako kopáče. Čím déle budou kopat, tím více si jeho lid vydělá. Jen občas jim bylo třeba hodit nějakou zlatou udičku jako kost psům. Aby je to nepřestalo bavit. To nejdůležitější už bylo stejně dávno nalezeno. Rozprodáno na černém trhu nebo uloženo v bezpečí pouště pro další generace klanu. Jen studování páni archeologové o tom ještě nevěděli.

To ale neplatilo pro jeho pána. Howard Carter byl mezi místními oblíben. Vlastní lidé ho nechtěli. A on na tom jaksepatří vydělal. Proto také ta honosná vila. Rád sedával s Egyptany v místních kavárnách u sklenky silného čaje, s dobrým arabským tabákem. Poslouchal. Moc dobře pan Howard poslouchal. Ptal se a zapisoval, neuniklo mu ani slovo. Naučil se arabsky mluvit i myslet. Brzy se sprátelil s rodinou Abd ar-Rasúlů tak, že se vlastně stal jedním z jejich členů. On dával práci jim, oni dávali práci jemu. Zasvětili ho do tajného trhu se starožitnostmi, kterému vládli po celá staletí. Vyměňovali si informace, kontakty a pracovní sílu. Jen tak se z mla-

díčka, kterého si milostivě přivezli angličtí pánové do Egypta jako špatně placeného koloristu, stal bohatý pán. Archeolog. Znalec. Ahmed byl na svého pána hrdý. Spolu ještě dokážou velké věci.

Howard Carter zamířil ke dveřím svého domu, Ahmed šel pár kroků za ním. V rukou hrdě nesl zlatou klec s vzácným ptáčkem. Jako každý večer po tvrdé dřině už na Cartera doma čekali jeho předáči, aby mu podali hlášení o odvedené práci. Nad jejich hlavami se stahovaly mraky a oni to věděli. Věděli, že práce na vykopávkách budou brzy zastaveny. Ten bohatý lord Carnarvon, který jim z daleké Anglie posílal peníze po celé roky, se rozhodl, že končí. Poslední sezóna. Pokud Tutanchamona nenajdou teď, tak už nikdy.

Když ten večer uviděli v Ahmedových rukách toho drobného opeřence, spustili nevídaný povyk. Všichni najednou. Předáči, hlídači i posluhovači. Jako by se jim zjevil Bůh.

„Mabrook! Mabrook! Zlatý ptáček! Ten nosí štěstí!“ křičeli s nepředstíranou radostí jeden přes druhého a točili se kolem Ahmeda, aby si každý mohl na tu zlatou klíčku alespoň sáhnout. „Pán Carter! Pán Carter! Mabrook nosí štěstí! Mabrook je posvátný zlatý pták! Teď my určitě najít hrobku plnou zlata. Inšalláh! Ptáček nám ukázat cestu. Dřív, než rok skončí. Najít brzy. Móc brzy, pán Carter,“ usmívali se štěstím celí bez sebe.

Bezmezně svému poslu nebes věřili. Rozptýlil jejich strach.

Kdo by si býval tenkrát v přítmí luxorské zahrady pomyslel, že bude mít ta parta ukřičených a pověřivých dělníků pravdu. Měli ji. Zlatý ptáček Mabrook opravdu přinesl na svých pírkách štěstí. Stalo se to ještě dřív, než čekali. Pouhých sedm dní je v té chvíli dělilo od největšího archeologického nálezu všech dob.

4. LISTOPAD 1922, ÚDOLÍ KRÁLŮ, HORNÍ EGYPT

Když toho rána dorazil Howard Carter na místo vykopávek, všechno bylo jinak. Jen on byl stále stejný. Měl na sobě svůj oblíbený třídílný komplet z šedého tvídu. Kalhoty, vestu a sako z té nejvyšší anglické vlny, za kterou zaplatil celé jmění. Tvrdá, nepoddajná látka by bývala určitě dobře posloužila Napoleonovým vojskům při zimním tažení Ruskem, ale tady uprostřed pouště by těžko někdo našel příšernější oblečení. Plstěný klobouk, kravata a cigaretová špička už byly jen třešničkou na dortu Carterova dobrovolně podstupovaného utrpení.

Přestože ho britská komunita v Egyptě nikdy nepřijala za svého, zarputile se držel životního stylu své daleké vlasti. Vlastně vše, pro co zde v Bohem zapomenutém Egyptě trpěl po dlouhá desetiletí, dělal jen pro to, aby se jednoho dne mohl vrátit do Anglie jako osoba hodná respektu. V koutku duše dokonce doufal, že by mu některý z jeho objevů mohl přinést i vysněný šlechtický titul. Zasloužil by si ho více než kdokoli jiný. A nebylo by to v historii jeho vlasti poprvé.

Jako lord by konečně patřil tam, kam má. Tam, kam sahá jeho skutečný intelekt a talent. Bez přihlouplých amerických zbohatlíků, kteří vydělali jmění na bavlně nebo cukrové třtině a z nudy dnes hledají starověké poklady. A on aby jim teď jen přikyvoval, vysvětloval a poslouchal jejich bezduché hlouposti. To vše za pár denárů, které mu tito dobrodinci házeli jak toulavému psovi, aby mohl dál v horku a prachu pouště hrbít záda, kopat do úmoru a doufat. Samozřejmě jejich jménem. Práce byla jeho, sláva ne. Na tu neměl dostatečně dobrý původ.

Tomuto ponížení všech nemajetných archeologů, kteří byli znuděnými šlechtici odsunuti z pozice vědců na úroveň obyčejných kopáčů, se našťestí Carter už přes patnáct let vyhýbal. Ode dne, kdy potkal lorda Carnarvona. To byl zcela jiný člověk. Skutečný přítel. Spolu s ním a bratry rodiny Abd ar-Rasúlů byli nejúspěšnějším týmem hledačů v celém Egyptě. Každý z nich si za ta léta spolupráce už dávno vydělal své. A to nejlepší mělo teprve přijít.

Carter seskočil ze zpoceného oslíka a zaostřil pohled na své kopáče. Stejně tváře, stejné horko, stejný písek všude kolem. Ale tentokrát bylo něco jinak. Ticho. To neskutečné ticho. Nesmáli se, nepovykovali, nehádali se. Lopaty i kyblíky ležely zapomenuty všude kolem. Život těch, co hledali mrtvé, se zastavil. Ahmed stál mezi nimi. Beze slov se dlouze podíval na svého pána. Pak pomalu poklekl a pěstí zabušil do písku. Žádný písek! Tohle byl zvuk skutečného kamene. Schod! Uprostřed ničeho. První schod dlouhého schodiště vedoucího ze světa živých do podzemních prostor mrtvého vládce. Starý Ahmed se vrátil pohledem ke svému pánovi a jako hrdý otec k synovi pronesl: „Našli jsme ho, pane! Vy jste ho našel!“

Pak se strhlo peklo. Kopáči začali křičet a ječet tak, jak jim to jen plíce dovolily. Vyhazovali do vzduchu své turbany i motyky hlava nehlava. Objímali se, děkovali svému bohu. Celým posvátným údolím se neslo stále silnější volání.

„Našli jsme hrobku zlatého ptáčka! Howard Carter našel hrobku zlatého ptáčka!“

A volání sílilo. Den po dni. Už se nedalo zastavit. Letělo daleko z Egypta. Do Evropy. Do Ameriky. Do všech kaváren, klubů a restaurací, vlaků i škol.

„Howard Carter a Lord Carnarvon vrátili světu zapomenutého faraona. Tutanchamon je zpět.“

23. LISTOPAD 1922, LUXOR, HORNÍ EGYPT

Lord Carnarvon dorazil do Egypta. Jeho cesta z Anglie trvala dva a půl týdne. Příliš dlouho. Každým dnem zvědavost celého světa rostla. Ale co Howard Carter slíbil, to i splnil. Nikdo se nesměl k jeho nálezům ani přiblížit. Odkryté schodiště nechal znovu celé zasypat sutí, tak jak jej našli. Všichni museli čekat, až bude u odkrytí přítomen i jeho přítel.

Konečně ten dlouho očekávaný den nastal. Carter jel lorda Carnarvona a jeho půvabnou dceru, lady Evelyn, přivítat do Káhiry a osobně je doprovodil do Luxoru. Měli se vrátit po poledni a všichni společně pak hned vyrazit k hrobce. Carterova vila zůstala prázdná. Jen několik spolupracovníků a předáků ten den nedočkavě vyhlíželo návrat svých pánů v chládku Carterovy rezidence.

Najednou zaslechli z jednoho z pokojů vyděšené pípání kanárka. Vřískal a ze všech sil bil křídly o mříž. Jako o překot se všichni hrnuli dovnitř, zachránit jejich posvátného zlatého ptáčka před neznámým nebezpečím. Když ale první z nich stanul na prahu pánovy ložnice, bylo jasné, že je příliš pozdě. Obrovská kobra uvnitř klece ptáčka právě polykala. Už mu nebylo pomoci.

Předáci ihned padli na kolena a začali prosit dávné bohy o odpuštění. Nemohla to být jen náhoda, ale jasné varování z říše mrtvých. Kobry v domě a jeho okolí nikdy nikdo neviděl. Nežily tu. Byly odvěkými ochránkyněmi Egypta i jeho vládců, kteří nosili jejich symbol hrdě na královské koruně – kobra bývala znázorňována v egyptských hieroglyfech často s plameny u hlavy jako obřance chrlící oheň na faraonovy nepřátele. A zrovna dnes, kdy má

být prvně odkryt vstup do hrobky, kobra spolkně jejich zlatého maskota. Mabrook, ptáček štěstí, byl mrtvý. Bohové se od nich odvrátili. Bohové je varují. Nerušte spánek toho, kdo nechtěl být nikdy nalezen! Neopovažujte se protivit poslednímu přání velkého faraona! Nad hlavou všech hledačů hrobky se začal vznášet stín dávné kletby.

Královský had zaútočil na zrádce. To Mabrook vyzradil tajemství hrobky. A mrtvý faraon se vtělil do vražedné kobry, aby Mabrooka sám ztrestal. Musel zemřít. Stejně jako oni.

„Než skončí zima, někdo umře! Všichni umřeme! Všichni! Modlete se a kajte se!“

Přesně v ten okamžik u vstupní brány luxorské vily zastavil povoz tažený dvěma koňmi. Lord Carnarvon, lady Evelyn a Howard Carter právě dorazili.

5. DUBEN 1923, KÁHIRA, DOLNÍ EGYPT

Brzy ráno, ještě před východem slunce, lord Carnarvon vydechl naposledy. Tutanchamonova kletba měla svou první oběť. Děs se šířil mezi kopáči v Údolí Králů i mezi čtenáři novinových článků po celém světě. Howard Carter marně proklínal jejich hloupou pověřivost. Teď navíc oplakával zesnulého lorda, věrného přítele. Jeho smrt nebyla spravedlivá. Ani milosrdná.

Poslední dny nešťastného Carnarvona naplnila bolest a utrpení. Jen před dvěma týdny ještě společně pracovali na vyklízení první části hrobky. Zlato, zlato a další zlato. Poklad nikdy neviděný. Celý svět sledoval každý jejich pohyb. Egypt býval zemí bohů a legend. Oni se právě stávali součástí jedné z legend nejkrásnějších a brzy z nich měl svět udělat novodobé bohy.

Když tenkrát stáli před vchodem do místnosti s faraonovým sarkofágem, hlavní z kopáčů je na kolenou zapřísahal.

„Prosím, pánové, prosím, nerušit krále ze spánku. On poslat nám své varování. My muset poslouchat. Nechoďte dál. Neotvírejte jeho hrob. Vy prosit za odpuštění a možná žít. Vy vstoupit dál a určitě umřít.“

To bylo přesně v den, kdy se po dlouhých čtyřech měsících prokousali pokladem až k pohřební komoře. Samozřejmě nakonec otevřeli její vstup, tenkrát je nemohlo zastavit nic, natož hloupé pověry.

A právě tam, na prahu pohřební komory mladého krále, se začala psát poslední kapitola lordova života. Do tváře ho bodnul komár. Divné. Moc divné. Komár v Údolí Králů uprostřed pouště.

Carnarvon si pak prý při holení ranku nechtěně rozřízl břitvou. Okamžitě se zanítila a zranění zachvátila infekce. Tvář mu natekla k nepoznání a vysoké horečky na sebe nedaly dlouho čekat. Už nepatřil k nejmladším a ani zdraví mu příliš dobře nesloužilo. Skoro sedesátiletý Carnarvon byl po měsících tvrdých podmínek v nehostinné části Egypta slabý a k smrti unavený.

Ačkoli se chvíli zdálo, že se zotavuje, a prakticky už se připravoval k návratu mezi své milované vykopávky, bohužel se dostavila prudká recidiva. Jeho stav se s každou hodinou zhoršoval. Lady Evelyn ho ještě na poslední chvíli nechala přepravit do luxusního hotelu Continental v Káhiře, aby k němu měli přístup ti nejlepší lékaři z celé země. Z Anglie dorazila lordova manželka i s osobním doktorem. Nic však nepomáhalo. Přidal se zápal plic, otrava krve, ledviny přestávaly fungovat. Tělo se nafouklo, modralo. Srdce pracovalo stále s většími obtížemi, tlak ho dusil a tlačoval plíce. V největších horečkách vykřikoval cosi o hrozivém ptáku, který mu sápe obličej na kusy. Mával rukama kolem sebe a snažil se zahnat opeřený přízrak.

„Smrt se dotkne svými křídly toho, kdo poruší faraonův spánek.“ Tak bylo psáno na hliněné destičce nad vchodem do hrobky. Carnarvon právě svůj boj s křídly smrti prohrál.

„Smrt přišla na křídlech a spálila lorda horkými plameny kobry, ochránkyně faraona,“ měli hned jasno Egyptané.

Zranění na jeho bolestí znetvořené tváři bylo navíc přesně v místě, kde měl jizvu i samotný Tutanchamon. To ale ještě tenkrát nemohl nikdo vědět. Lord se otevření sarkofágu nedožil.

Když Carnarvon vydechl naposledy, všechna světla v káhirské nemocnici zhasla. Temnota trvala dlouhé minuty. Novinami se šířily zprávy, že dodávka elektrického proudu byla přerušena v celé Káhiře. Na celých dvacet minut selhaly všechny rozvodné sítě

města na Nilu. Svět živých pohltila tma. Poslední varování narušitelům věčného spánku zlatého faraona.

Carnarvonova věrná fenka, teriérka Susie, vzdálená tisíce mil od svého umírajícího pána, tu noc v rodinném sídle starého lorda nepřestávala výt. Nikdo ji nedokázal uklidnit. Běhala po ztemnělých chodbách Highclere Castle a štkala psím pláčem. Nakonec padla na podlahu mrtvá. Bez vysvětlení. Jen chvíli po smrti svého pána.

Nebohého lorda Carnarvona pohřbili 28. dubna na jeho panství Highclere Castle. Na místě, které si ke svému věčnému odpočinku sám vybral. Z vršku Beacon Hill měl krásný rozhled po svých pastvinách s volně pobíhajícími čistokrevnými hřebci, jezerech a zahradách, sahajících od horizontu k horizontu. V hlavě hrobu rostl mohutný keř zlatého deště. Hnědá zemina čerstvého hrobu i náhrobní kámen byly ráno po pohřbu zcela pokryty opadanými květy. Zlatými okvětními lístky lehkými a křehkými jako pírka ptáků. Jen šest týdnů po oficiálním otevření hrobky zlatého ptáčka padaly na hrob prvního z jejich objevitelů výhrůžné slzy zlatého deště.

„Smrt zavřeli. Dávno, moc dávno. Pečeť dali. A my otevřeli. Teď smrt volná. Ajajajajaj, my hlupáci! Umřít všichni!“ Spousta kopáčů už se na místo nálezu odmítala vrátit. Jen se modlili. Tentokrát ale jejich modlitby neměly být vyslyšeny. Dalších třicet obětí mělo následovat, možná i víc. Faraon zradu neodpouští.

3. BŘEZEN 1939, KENSINGTON, ANGLIE

Toho dne vyšlo v londýnských novinách Times, které kdysi plnily své první stránky každým Carterovým slovem a prodávaly zprávy o jeho neuvěřitelném nálezů po celém světě, krátké oznámení o jeho smrti. Na šestnácté stránce, v seznamu ostatních zemřelých. Epocha živící se každý den novými senzacemi na něj už dávno zapomněla.

Howard Carter zemřel den před tím, ve svém skromném domě v Albert Courtu 49 v západním Londýně. Zcela sám, opuštěn a zapomenut.

Deset let po velkém objevu se v roce 1932 naposledy rozloučil s Údolím Králů a vrátil se do Anglie. Sám, zničený a nemocný. Na jeho vysněný šlechtický titul se nikdy nedostalo. Knihy psané pro velké publikum se staly zklamáním. Pro vědce byly vědecky nepřijatelné a obyčejný lid zase čekal příběhy o faraonově kletbě a exotické zemi plné nebezpečí a tajemství. Poslední roky Carter jen bídě přežíval z těch pár kusů knih, co se ještě prodávaly opravdovým egyptologickým nadšencům.

Pouštní klima, tvrdá práce hluboko v podzemí, která trvala bez přestání dlouhá léta, zklamání a hořká zloba z toho všeho se nesmlouvavě podepsaly na Carterově zdraví. Měl problémy se srdcem a záda ho bolela tak, že vůbec nevycházel z domu. Nebylo mu ani šedesát let, přesto se pohyboval jako stařík. Roztřesený, ohnutý a slabý, unavený prací i životem. Věděl, že ho už nečeká vůbec nic. Neměl přátele. Nikdy si nenašel ženu. Nezůstaly po něm děti. Všechno obětoval své práci.

Jediná láska jeho života, dcera lorda Carnarvona, byla pro Cartera navždy zakázaným ovocem. Evelyn. Říkával ji Eve. Andílek Eve. Jednou provždy opustila Egypt pouhý den po smrti svého otce. Už se nikdy nevrátila a jejich láska tak zůstala platonická, plná snů a slibů. On na březích Nilu, ona v daleké Anglii. Vyměňovali si něžné dopisy každé dva dny po celé dlouhé měsíce.

„Proč nemůžeš být zde, vedle mne...“ šeptala úhledným písmem krásná lady.

Nemohl. Nešlo to. I kdyby nechal všeho, zapomněl na Egypt i Tutanchamona, přísná anglická etiketa nepovolovala, aby se on, obyčejný hledač mrtvol, oženil s dcerou lorda. Snad jednou, až mu královna udělí šlechtický titul...

Jenže lady Evelyn Leonora Almina byla na sňatkovém trhu ve Velké Británii ceněným zbožím. Jedna z nejbohatších dívek Anglie, navíc přirozeně chytrá a půvabná. Dopisy přestaly chodit a koncem podzimu toho roku ji Howard uviděl na první stránce novin. On, skloněný nad zlatým sarkofágem, ve společenské rubrice pak ona, oblečená v bílém jako nejkrásnější z andělů. Vdala se. Carter byl raněn, ale své lásce přál štěstí. Zasloužila by si ho.

Jenže probuzený faraon byl jiného názoru. Vážná dopravní nehoda jí vzala zdraví ještě v útlém věku. Carterovu andílkovi polámali křídla. Bolest, nesnesitelná bolest ji doprovázela až do jejích posledních dnů a ve stáří ji dovedla až na pokraj šílenství. Na žádné z jejích fotografií, které se pak Carterovi dostaly do rukou, už se něžná Eve neusmívala. Ten veselý smích, který Howardovi rozsvěcoval temné dny v podzemí hrobky, nechala lady na březích Nilu. Zbyla jen krásná tvář a smutné oči. Už se nikdy neviděli.

Carter až do konce tvrdil, že na Tutanchamonovu kletbu nevěří.

„Bezpečnější místo než hrobka snad na světě ani neexistuje. Lživá a neomluvitelná prohlášení tohoto typu jsou plná jedu a zášti

a všichni rozumní lidé musejí takové myšlenky s opovržením zapudit.“

Pak se sám začal měnit v mumii. Chodící mumii. Umíral na Hodgkinův lymfom, rakovinu lymfatického systému. Málo nemocí na světě s sebou nese takové utrpení. Hubnul den po dni, každý večer vážil méně než předchozího rána. Po několika měsících z něj zbývaly jen kosti potažené seschlou kůží. Obličej se ztratil, zůstala jen lebka s vystouplými lícními kostmi, nadočnicovými oblouky a propadlými očními důlky. Nikdy by si býval nemyslel, když kdysi hleděl do tváře mrtvého krále, že on tak bude vypadat ještě zaživa. Kletba dostihla i jeho. On probudil mrtvého, za to teď zemřel zaživa. Šířala ho horečka a zimnice, suchá kůže pálila a svěděla. Pak přišly bolesti. To už věděl, že je konec. Ještě čekal na jaro, na první jarní slunce. Zlatý nebeský kotouč, co dává život a sílu. Kolikrát ho viděl v posvátných egyptských textech, kolikrát se před ním zbytečně snažil skrýt? Nedočkal se.

Jeho pohřeb byl prostý. Možná víc ubohý než prostý. Jen pár osob doprovázelo na poslední cestě toho, kdo byl ještě nedávno národním hrdinou. Mezi nimi jediná žena. Krásná a smutná dáma v drahém kabátu. Lady Evelyn.

Poté, co se skromný pohřební průvod rozešel, hrobník se dal do práce. Chladný, šedivý den na začátku března znamenal dozajista noční mráz. Nechtěl, aby se půda změnila v kus ledu ještě předtím, než stihne rakev zahrabat. Zbyli tu jen oni dva. Ten, kdo dnes hroby zavíral, a ten, kdo je kdysi otvíral. Unaveně srovnal na čerstvě upraveném hrobě těch pár květin, jež hosté přinesli. Na náhrobek postavil malého porcelánového andílka. Nechala ho tam ta smutná dáma. Všiml si, že na roh náhrobního kamene kdosi pověsil prapodivnou věc. Zvláštní amulet. Vypadal jako velká barevná náušnice z dalekých zemí, o kterých hrobník slyšel jen v příbězích.

Ten starý muž neměl ani tušení, koho to vlastně dnes pohřbívá. Nikdy nic podobného neviděl. Indiánský lapač zlých snů. Amulet ze spletených nitek a barevných pírek. Zlatých ptačích pírek. Možná měl chránit věčné sny Howarda Cartera. Nebo bránit v klidném spánku tomu, kdo sám budil z posvátného odpočinku mrtvé.

Hrobař pokrčil rameny. Tyhle zvláštní móresy anglické sme-tánky ho nezajímaly. Měl ještě spoustu práce. Zabouchl za sebou těžkou kovanou bránu. Hřbitov Putney Vale stálo psáno nad vcho-dem. O celých 41 let později pohřbí jeho vnuk na stejném hřbitově v jihozápadním Londýně, jen pár kroků od Howarda Cartera, tu smutnou, vzácnou paní – lady Evelyn. V hrobce se poznali a teprve jejich vlastní hroby je znovu spojí.

„Kéž tvá duše může žít, ať trváš milióny let, ty, kdo miluješ Théby, sedíc tváří k větru ze severu, ať tvé oči rozjímají o štěstí.“

Nápis na náhrobním kameni Howarda Cartera převzatý z královského alabastrového kalichu v Tutanchamonově hrobce.

11. ÚNOR 2011, GARDEN CITY, KÁHIRA, HORNÍ EGYPT

Snažila se vší silou soustředit na rozdělanou práci. Marně. Dnes nebyl ten správný den.

„I když, je vůbec někdy v Egyptě ten správný den na práci?“ usmála se sama pro sebe.

Pozdní egyptské odpoledne milovala už od dětství. Mělo své sladké, uklidňující kouzlo. Byla to chvíle, kdy se uličky staré zahradní čtvrti, stejně jako zbytek Káhiry, pomalu probouzely z nuceného poledního odpočinku a s každým dalším centimetrem stínu se do nich začínal vracet život. Pomalu, pomaličku. Stejně líně, jako se touhle sedmnáctimiliónovou metropolí valí vpřed špinavé vody Nilu.

Vše se zbarvilo do teplé a uklidňující oranžové. Slabý vánek roztaňčil cípy závěsů v oknech a přinesl do pokoje z ulice jemnou vůni koření. Skořice, kurkuma, koriandr. Mátový čaj, nasládlé aroma vodní dýmky z kavárny naproti a smích běžících dětí, bosých, utíkajících mezi přeplněnými stánky s falešnými ručně tkanými koberci a ještě falešnějšími kabelkami Louis Vuitton. Malí mistři kapsáři, dědicích řemeslo po svých otcích a jejich otcích a jejich otcích. Dokážou obrat nic netušícího turistu i o hodinky na zápěstí, aniž by si toho, chudák, vůbec všiml. Stejně jako jejich praděd uměl prodat pradědovi netušícího turistu hrst kamenných korálků za cenu zaručeně pravého náhrdelníku královny Nefertiti.

„Některé věci se tu nikdy nezmění.“

Horké africké slunce pomalu mizelo za zdmi západního okraje Káhiry. Tam, kde město předává vládu poušti a krok po kroku, rok za rokem, se stále víc přibližuje nesmrtným pyramidám.

„Všichni se bojí času, jen čas se bojí pyramid,“ říkával její otec snad pokaždé, když z okna pracovny sledoval slunce zapadající nad Gízou, tak jako teď ona.

„Možná se pyramidy nebojí času, ale měly by se bát úřadu pro stavební povolení a ministerstva pro cestovní ruch,“ odvrátila se s kyselým úsměvem od okna.

Ještě nějaký ten pátek a někdo přijde s nápadem odstranit Sfingu kvůli dalšímu hotelovému komplexu. Naštěstí už alespoň skončily nájezdy bohatých turistů, o kterých slyšela pouze z vyprávění, kdy se na vrcholcích pyramid nebo na samotné hlavě Sfingy pořádaly pikniky pro evropskou smetánku. Je libo čaj o páté přímo na vrcholu Velké pyramidy? Chytat bronz s úžasným výhledem na egyptskou chátru kdesi tam dole? To už dnes nejde. Alespoň ne oficiálně. Pikniky byly kdysi jen pro vyvolené. Dnes bylo třeba dostat do Egypta masu. Záplavy turistů. Lidé, kteří ještě včera nevěděli, co bylo dřív, zda Egypt nebo New York, dnes čekají a svorně se potí ve vražedné frontě na vražedně drahé lístky do areálu Gízy. Egyptský Disneyland pro znučenou pracující třídu.

Ještě si pamatovala, když ji tam kdysi před lety jako malou holčičku vzali poprvé. Dva myší čůpky, krátká kostkovaná sukýnka a bílé podkolenky. Taková byla její školní sváteční uniforma a pro ni to tenkrát byl ten nejsvátečnější den ze všech. Proti silné sluneční záři držela oči stěží otevřené. Horký vzduch ji páčil v plicích a tlačil ji k zemi dusivou pěstí. Sotva se dalo nadechnout, ale ona vlastně ani dýchat nepotřebovala. Čas kolem ní se zastavil. Bylo jí sotva osm let a hrozně se jí tenkrát chtělo brečet. Samozřejmě nemohla. Velké holky přece nepláčou. A tak plakala jen uvnitř. Dívala se na ty neskutečné stavby před sebou, nad sebou, kolem sebe a její rozum nechápal. Nechápal sílu a inteligenci dávných stavitelů. Jak tohle všechno mohlo být vůbec možné? Kdo? Proč? Jak?

Místo, kde se legenda a neskutečné stává opravdovým. Jeho paměť sahá dál, než paměť jakékoli knihy, kterou kdy člověk napsal. Jak si tedy mohl někdo dovolit to všechno ponížít na obyčejnou atrakci pro hloupé turisty? Byli úplně všude. Fotili se, smáli, hádali, svačili, tlačili se, seděli, hledali stín, nudili se a potili. Odpadky, záchodky a zápach. Celé velké pole opuštěných židlí, takové divné mrtvé divadlo. To prý pro večerní světelnou a hudební show. Aby náhodou turisty jen ty obyčejné pouštní stavby bez světél a neonů nenudily. Silnice a parkoviště až u samého úpatí pyramid, ani pár kroků pěšky jim za tu podívanou nestálo. Kdyby tam místo pyramid stál třeba velký lunapark, nejspíš by to tady nikomu moc nevadilo.

Pohled opačným směrem pak byl ještě děsivější. Všude kolem jen šedivé, zaprášené domy beze střech, zahalené v prachu a kouři. Předměstí centrální Káhiry. Tak vzdálené od moudrosti a krásy starého Egypta, přitom tak hrozně blízko. Jen pár kroků. Méně než dvacet. Příšera mlsně polykající poslední metry, než se zakousne do posvátných písků. Tenkrát si slíbila, že až bude velká, určitě proti tomu něco udělá. Nebude lékařkou, ani tou zvířecí, jak měla ještě před nedávnem v plánu. Ona bude záchranářkou. Záchranářkou dávných tajemství.

Vzrušený křik dvou mužských hlasů ji vytrhl z dalekého světa dětských vzpomínek. Trhla sebou tak prudce, až se její náramek ze zašlých zlatých korálek ve tvaru kobry tichounce rozcinkal. Klid. Jestli jí v Káhiře někdy něco chybělo, pak to byl právě klid. Kolotoč barev, vůní, hlasů, smíchu, hádek a křiku se tu nikdy nezastavil.

Unaveně vydechla.

„Že by to tentokrát těm malým kapsářům dole na ulici nevyšlo?“

Občas narazili na trochu pozornějšího turistu. Pohlavky, strkání. Pak hlasitý úprk. Několik rozházených stánků, ječící trhovci

i turisté a malí zlodějčci to za pár minut zkusí znovu o dvě ulice dál.

„Slečno!“ Hlas se ozval znovu. A nepřicházel z ulice. „Slečno! Slečno!“

„Ale ne,“ povzdechla si.

Dělníci nahoře na půdě. Skoro na ně zapomněla. Už se tam víc než dvě hodiny snažili dát do pořádku elektrický rozvod. Včera přestala fungovat i ta poslední žárovka, která se roky houpala na půdě na zaprášeném kabelu vysoko u stropu. A když pak večer o patro níž vlezla do sprchy, místo osvěžujícího uvolnění dostalo její nahé, mokré tělo takovou ránu, až vyletěla ven ze sprchového koutu jak odražený gumový míček. Dost možná jí to zachránilo život.

„Tak, teď by se ti konečně mělo rozsvítit,“ sbírala se bolavě z podlahy koupelny.

Jí možná ano, v celém domě se ale od té chvíle už nerozsvítilo vůbec nic.

Elektrický rozvod, jestli se tak té směsi kabelů, drátů a izolepy vůbec dalo říkat, pocházel z dob těsně po druhé světové válce a zatím neměl nikdo z rodiny odvahu se pustit do nějakých oprav. Půda domu byla opuštěná odjakživa. Už třetí generaci ji používali pouze jako skladiště všeho nepotřebného, co by ale třeba ještě někdy potřebovat mohli. Pak se na to navršila další řada nepotřebného, na ni další a další. Teď už neměl nikdo ani nejmenší představu o tom, co všechno se na půdě skrývá. A i kdyby někdy náhodou něco z toho nepotřebného konečně potřebovali, neměli ani tu nejmenší šanci danou věc najít. Pytle a krabice od podlahy až ke stropu znemožňovaly pohnout se nebo se kamkoli podívat. Celý prostor byl neprodyšně zabarikádovaný.

Některé kouty místnosti sama nikdy neviděla, protože už v době jejího dětství k nim nevedla mezi krabicemi žádná průchozí

cesta. Matrace z válečného období, tatínkovy dětské boty, stovky skleniček od majonézy, krabice plná mosazných klik od dveří, kuchařské knihy z padesátých let i rozlámané krejčovské figuríny z dob, kdy si prababička přilepšovala šitím evropské módy pro bohaté Egyptanky. Jedna z nich měla i blond paruku a pohyblivé paže. Vždy ji jako malou děsila k smrti.

Dál se nikdy nedostala. Ještě si pamatovala na babičku, která pokaždé, když spolu na půdu nesly další krabici, říkala: „Opatrně, maličká. Tady je třeba dát to trochu do pořádku. Zítra se do toho spolu pustíme, vid', zlatíčko?“ To zítra se stalo hodně dávno. Ona už nebyla maličká a babička nebyla vůbec. Jen tam nahoře se zastavil čas. Tmavá místnost bez omítky a bez podlahy, drolicí se cihly a seschlé dřevěné trámy. Nánosy pouštního prachu a nekončné pavučiny. Popravdě musela si přiznat, že její vlastní půda vypadá mnohem hůř, než většina zapomenutých egyptských hrobek, které kdy navštívila.

„Slečno!“ ozvalo se znovu a tentokrát už ne z půdy.

Do otevřených dveří pracovny váhavě vstoupil mladý muž s výrazně arabskou tváří. Měl umaštěné, vytahané triko a za jeho lacinými sandály zůstávaly na tmavé dlažbě otisky prachu.

Alim. Dvacet pět let, zedník a tuttofare, tedy takový kluk pro všechno. Stejně jako jeho otec i děd, kteří občas pracovali pro její rodinu ještě před tím, než se narodila. Tradice ale v Egyptě neznamenala záruku kvality. Kolikrát už jí Alim rozčilil k nepřičetnosti? Vlastně skoro pokaždé. A to patřil k těm nejlepším. Kam se jen poděla bravura a genialita starých egyptských mistrů? Kdysi budovali stavby, o kterých ještě dnes nevíme, jak na ně. Dnes nejsou schopní postavit rovnou zeď nebo vymalovat, aniž by nezničili víc, než opraví.

„Slečno, jít se mnou? Něco vidět. Já ukázat.“

Povzdechla si. Byla zvyklá a snad i připravená na nejhorší. Snad neprosekli vodu. Představovala si kaskády proudící po schodech všech tří pater domu. Nebo minule, když zcela nevysvětlitelně vysklili okno v sousedním opuštěném domě. Zbyla po nich díra zející do tmy, kudy se do ruiny vzdálené jen na dosah paže od její koupelny vkrádají vrískající kočky z celé Káhiry.

Odhodlaně šlapala vzhůru do schodů, jen krok za Alimovými opálenými lýtky.

„Jen dýchej, klid. To poslední, co dnes potřebuješ, je hádka s místními muži. To se tu nesmí. Ne od ženy. Neexistuje. To by byla urážka na cti, která může v tmavé uličce za domem stát paní nespokojenou život. Je třeba poslat jiného muže, aby se mohl hádat s arabským mužem,“ připomínala si v duchu.

Jenže ona žádného mužského zástupce neměla, takže musela pokaždé jen v tichosti zaplatit, poděkovat a dodělat si sama.

Masivní kamenné schody třetího patra skončily a zbývala poslední rampa starých, dřevěných schodů k půdě. I ty bylo už dávno potřeba opravit.

„Asi se budeš muset naučit truhlářině, děvče,“ blesklo jí hlavou.

Schody vrzaly na každém kroku, hýbaly se, žily si vlastním životem a opřít se o divně rozvolněné zábradlí by byl určitě hodně hloupý nápad.

Alim se zastavil. Vždycky byl málomluvný a se ženami zbytečně neztrácel slov. Předpokládal, že i bez řeči vidí to, co on. Viděla. Ale nechápala. Poslala je sem nahoru, aby se podívali, co je se světlem. Pravděpodobně to vzali doslova a rozhodli se podívat na úplně každý centimetr zazděných elektrických drátů. Zdmi po obou stranách schodů vedly vysekané chodbičky jak od šílených termitů. Nahoru a dolů, tam a zpátky. Všechny kabely a drátky byly obna-

žené. Někde chyběl kus zdi úplně, ale zato v té prázdnotě zůstala viset perfektně nedotčená pavučina elektrických drátů. Vlastně odvedli archeologickou práci té nejvyšší kvality.

„Bože můj! Do čehos to duši dal?“ napadlo ji, ale sama sobě dala v duchu facku a kousla se do jazyka, aby jí nějaké to nevděčné slovíčko přece jen nevyklouzlo.

„Vidím, že se podařilo. Svítíme!“ snažila se zůstat pozitivní při pohledu na zářící žárovku.

„Svítíme,“ přikývl Alim. A ticho.

„Tak... kde je problém?“

„Velký problém, slečna!“ Zase ticho.

„Jaký problém, Alime?“

„Váš problém, slečna. Váš velký problém!“

Víc neřekl. Jeho dva kolegové se zvedli z podlahy, mumlali něco pravděpodobně k zapomenutým antickým bohům – úplně jim nerozuměla – a bez pozdravení zmizeli. Alim sebral svou lněnou brašnu se svačinou a vydal se stejným směrem.

„Alime, a kdo to tu dodělá?“

Ani se neotočil.

„To nechcete peníze?“ nechápala. Na to vždycky slyšeli.

„Slečna, žádné peníze od prokletých. Nosí smůlu. Slečna, vy velké problémy. Vy už nikdy nevolat Alim. Rozumět? Už nikdy!“

Možná je nějak urazila. Kdo není z Egypta, nikdy Egyptany úplně nepochopí.

A pak si toho všimla. Nerozkopali pouze zdi pudy, ale z nějakého důvodu i posledních několik schodů. Vyběhla nahoru a sklonila se nad tím, co ze schodiště zůstalo. Schody nevypadaly jako schody, ale jako dřevěné krabice bez víka. A přesně tak to vlastně i bylo. Schodiště bylo duté. Alim a jeho parta odstranili vrchní část, takže po nich zůstaly jen jakési otevřené dřevěné rakve plné písku,

prachu a hmyzu, který po desítkách generací klidného života uvnitř seschlého schodiště vyděšeně prchal ze světla. Schody bez víka. Prázdné. Až na jeden. Ten poslední.

Chvilku jí trvalo, než pochopila, že to uvnitř nejsou jen pohozené odpadky po zednicích nebo nějaká stará izolace. Kdysi dávno zřejmě někdo ze schodů půdy jejich domu udělal tajnou skrýš. V tom mizerném osvětlení a zvrženém prachu stěží rozeznala hromádku zažloutlých černobílých fotografií svázaných stuhou.

První z obrázků byl časem vybělený k nepoznání, další fotografie už se dochovaly o něco lépe. Některé z tváří na snímcích se jí zdály povědomé. Dědeček? Vedle ležela silná kniha vázaná v hnědé kůži. Žádné jméno, ani knihy, ani autora. Na knize pak ještě hrstka zvláštních chomáčků pokrytých prachem. Jednoho z nich se jemně dotkla ukazováčkem. Peříčko? Zvedla ho a přiblížila k očím. Nechápatě zavrtěla hlavou.

Dokázala pochopit, že někdo z její rodiny schoval staré fotografie a knihy do tajné skrýše ve schodech. Válka, zrada, násilné stěhování a změny politických režimů, to vše prošlo za poslední století Káhirou i jejich domem dokonce několikrát. Proč by však to všechno někdo zakrýval... peřím?

A hlavně, proč jsou tři dospělí egyptští muži tak vystrašení, že ani nechtějí peníze za svoji práci? Jen kvůli pár žlutým pírkům kanárka.

„Jména jejich jsou věčná, i když oni dávno odešli, dokonali běh života svého, nemohli po sobě zanechat potomky, jejich hroby jsou zapomenuty. Jen jejich jména jdou od úst k ústům. Když vyslovíš mé jméno, budu znovu živ, synu.“

Staroegyptská óda na nesmrtelnost

Na kuchyňský stůl položila zaprášenou dřevěnou krabici bez víka. *Grandi vini di Veneto Orientale*. Výběr vín východního Benátska.

Nedůvěřivě na ni hleděla. Do prohledávání jejího zažloutlého obsahu se jí vůbec nechtělo. Vždycky milovala tajemství a normálně by v takové situaci nedočkavostí nemohla ani dýchat, ale... Ale to by se nesmělo jednat o její rodinu. Už dlouhá léta se snažila jen o jedno. Zapomenout. To se však, zatím, nedařilo.

Říkají, že čas vše vyléčí. Kolik ho ještě bude potřebovat, než se přestane budit nočními můrami? A teď se má prohrabávat ve vzpomínkách a starých fotografiích bůhvíhoho z rodiny? Rodiny, která nikdy nepřinesla do života jiných nic dobrého. Nosila smůlu sobě i okolí. Snad i proto se ona nakonec rozhodla proplout životem o samotě. Bez manžela. Bez dětí.

Rozsvítila křišťálový lustr nad stolem, který se do egyptského domu vůbec nehodil. Rodiče prarodičů si ho s sebou přivezli z dalekého Československa před více než sto lety. Tenkrát vlastně Československo ještě ani nebylo Československem, lid z těch krajů byl ale již tehdy známý po celém Egyptě jako národ pracovitý a šikovný. Řemeslníci, muzikanti, lékaři. A hlavně skláři. Sklářské umění se tenkrát v zemi na Nilu museli učit od prvních emigrantů ze Šumavy. Potomci stavitelů pyramid v učení u mistrů sklářů z Lenory a okolí. Pokaždé, když rozsvítila a jemná sklíčka se rozzářila tisíci odlesky, byla hrdá na ten daleký kraj. Lustr jí ho připomínal každý večer. Proto ho, stejně jako desítky dalších vzpomínek, nikdy nedokázala vyhodit.

Neměla v sobě egyptskou krev, třebaže se tu narodila. Její rodina přišla do Káhiry na začátku minulého století, stejně jako vět-

šina pracujících emigrantů z Čech, Německa a Itálie. Egypt měl nouzi o odborníky na evropské technologie a snažil se je získat všemi způsoby. Stejně jako dnes, v Evropě chyběla práce, v Egyptě zase, stejně jako dnes, chyběli kvalifikovaní pracovníci.

„Změna je život,“ povzdechla si, „proto je Káhira už dávno jen městem mrtvých.“

Pradědeček Eduard byl architekt. Vystudoval ještě za Rakouska-Uherska ve Vídni, pak v Benátkách u italských mistrů, a architekturu se již učil v Káhiře od profesorů z Florencie a Říma. Znovuzrozený Egypt si práce architektů italské školy cenil zlatem. Stejně jako výborných českých lékařů nebo obuvníků.

Jeho syn, dědeček Václav, dostal uprostřed saharské pouště jméno českého patrona, ačkoli mu zde, v převážně německé komunitě, nikdo neřekl jinak než Wenzel.

Oba dva, dědeček i pradědeček, byli podepsáni pod důležitými projekty modernizace této říše, návrhy vil mladé káhirské aristokracie a královských paláců, i pod záchranou mnoha monumentů z dob faraonů. Tak se dostali až k práci v nově se rodící oblasti archeologie, v egyptologii. U ní už rodina zůstala natrvalo. Láska na celý život.

V těch dobách žilo jen v Káhiře skoro čtyři sta rodilých Čechů. Měli tady svou knihovnu, své obchody a svůj klub, kde se setkávali, sledovali české filmy a mluvili rodným jazykem. „Vóóóle“ se rychle naučili pokřikovat i káhirští kluci, kteří hrávali na ulicích téměř vždy beznadějně prohrané fotbalové zápasy proti malým českým čutálistům. Dokonce ani pravá česká restaurace jistého Rudolfa Konečného, který vařil prý ty nejfajnější houskové knedlíky a uzené se zelím v celé Africe, v Káhiře nechyběla.

Babička často vyprávěla o tom, jak jejich čtvrť Garden City, Zahradní město, tenkrát vypadala. Nádherná vilová oblast v samém

srdci Káhiry, plná rozlehlých zahrad, parků a rušných tříd ve stínu akácií. S naschvál zakřivenými ulicemi, vyprojektovanými Brity tak, aby jim připomínaly jejich anglická města. Luxusní čtyřpodlažní hotel Garden City byl pak centrem malého českého světa. Vedla ho Zdenička Michálková a její sestra Růženka, vdaná za Václava Haise, proto se také hotelu říkalo po domácku U Haisů. Láskyplnou rukou pečovaly o hosty ze své daleké domoviny. Ony samy je provázely po egyptských památkách, a když měl někdo z českých cestovatelů v Káhiře trable, tyhle dvě dámy ho nikdy nenechaly na holičkách. Jejich hotel měl vstupní halu napůl v evropském a napůl v orientálním stylu a na střeše tu nejkrásnější zahradní terasu z celé Káhiry. Vidět z ní bývalo až na vršky pyramid. Když pak po letech do Afriky dorazili Jiří Zikmund s Miroslavem Hanzelkou, samozřejmě byli hosty hotelu Garden City a právě na této terase psali své reportáže.

I ona se tam nahoru kdysi dostala. Hotel už ale dávno nepatřil Čechoslovákům. Ani vrcholek Cheopsovy pyramidy již nebylo možné z terasy mezi vysokými moderními stavbami zahlédnout. Zato je odtud ještě dnes na jednom z okolních domů vidět zaprášená smaltovaná cedule s poničeným nápisem, který by člověk uprostřed Káhiry čekal asi nejméně. V oprýskané češtině tu trochu nakřivo visí heslo *Pravda vítězí*. Národ snůlů tu zanechal své stopy. Ale to až o mnoho desítek let později.

Bývaly to tenkrát za babiččina mládí krásné časy, plné nadějí. Rodila se malá egyptská Evropa a všichni společně tvořili nový národ. Němci, Italové, Češi, Angličané. Pak přišla válka. Druhá světová. Naráz z nich byli nepřátelé, dobyvatelé v zemi svých hostitelů.

Všechno skončilo tak špatně, jak jen to šlo. Ale to už je dávná historie. Většinu luxusních koloniálních vilek v Garden City válka i následná revoluce srovnaly se zemí. Ušetřeno jich bylo pouze ně-

kolik. Na jejich místě vyrostly klasické egyptské slepence, nevzhledné stavby, křivé a postupně dostavované. Dnes tu z původních evropských budovatelů zůstalo jen pár posledních rodin. Většina se vrátila do vlasti, někdo za válku zaplatil životem, ten malý zbytek pak splynul s Káhirou a stal se bílými Egypťany. I její rodina už dávno zapoměla jazyk českých předků. Ona ani její otec Evropu nikdy nenavštívili, dávno z nich byli rodilí Afričané. Jen na dveřích garáže protějšího domu ještě drží nálepka *Tatra*, a když nevíte, jak se řeknou arabsky boty, stačí říct *Baťa* – tomu tu rozumí všichni.

Teď ale zpátky ze vzpomínek ke krabici čekající na stole. Nakonec se odhodlala. Opatrně svrchu sebrala žlutá pírká a položila je na stůl, hned vedle bedýnky. Pak zalovila rukou v krabici od vína a vytáhla svazek černobílých fotografií. Byly převázány zpuchřelou stuhou, na níž visel zaháknutý maličký stříbrný talisman s tmavě zeleným, průhledným kamínkem, ne nepodobným zelenému střepu z láhve od piva.

Moldavit, česky vltavín. Slzy země české. Věděla, že ten nemá s Egyptem vůbec nic společného. Tyto zvláštní kamínky měla její babička úplně všude. Tam, odkud pocházela, totiž neexistoval silnější amulet proti smůle než tenhle. Tamní lidé doufali v jeho magické účinky a ochranu před zlem už od doby kamenné. Vzácný zelenavý kámen, který je k nalezení jen podél břehů Vltavy, nikde jinde. Dodnes nikdo přesně nezná pravdu o jejich vzniku. Snad meteorit, skutečný dar nebes. V jižních Čechách ho kdysi dostávala od budoucího manžela každá nevěsta, to aby se jejich života držela láska a štěstí. Chodilo se na ně hned po dešti, to prý „rostou“ nejlíp. Babička si ještě pamatovala babky kořenářky používající vltavín jako kyvadlo, aby odhalily nemoc v těle. Vltavský drahokam má prý v sobě něco magického, něco, co dokáže překlenout i čas. Urovnávat trápení z minulosti, vidět budoucnost. Pověry nevzdě-

laných Šumaváků a jednoho velkého britského politika. Winston Churchill bez svého vltavínu v kapse nikdy nevyšel z domu.

Začala rozkládat fotografie po stole. Napočítala jich něco přes třicet. První z nich čas tak vybělil, až stěží rozpoznala lidské postavy.

„Vlastně nakonec nemusí být ani lidské. Pochybovat je pro vědce přece nezbytné...“ usmála se a pokračovala ve zkoumání zbylých snímků.

Obrázky luxusní rezidence. Pravděpodobně jeden z pradědečkových projektů. Osoby s důležitým výrazem. Neznala je. Jak by také mohla? Budou na věčném odpočinku možná už od začátku století. A ejhle! Babička v širokých saténových šatech, které měly skrýt rostoucí břicho. Vlastně první tatínkova fotografie. Babička se neusmívá. Válka byla v plném proudu, děda tou dobou už možná nežil.

Listovala zažloutlými obrázky a připadala si jako při cestování proti proudu času. Děda se opět vrátil k životu. Babička a on. Svatební fotka z hlavní promenády v Luxoru. Mladí, zamilovaní. Slušelo jim to. I Luxoru to tenkrát slušelo o poznání víc než dnes. A pak děda v práci. Ještě měl vlasy. Oblečený jako obyčejný egyptský kopáč, někde uprostřed písečných dun. Spolu s jeho otcem. Další fotografie. Najednou jako by ji znovu zasáhl elektrický proud. Rovnou do srdce.

„Bože můj!“

Prudkým pohybem rozvířila žlutá ptačí pírkka na stole. Ta se rozletěla po celé kuchyni. Cítila, jak jí měknou kolena. Musela se opřít o zeď za svými zády.

Fotografie měla poničené okraje a byla přehnutá v půlce. Na rubu léty vybledlý nápis, psaný úhlednou babiččinou kaligrafií. *1922 – KV62 – Eduard, Wenzel a Howie.*

Dědeček, sotva dvacetiletý, na ní stál zahleděn do archu papírů ve svých rukou, napravo od temného vchodu do podzemních prostor. Ještě téměř zasypaných. Vedle něj jeho otec Eduard, zšedivělý léty i prachem. Jen o krok nalevo od nich pak postarší pán s knírkem, s paží kolem dědových ramenou v přátelském gestu. Plstěný klobouk a nepohodlný oblek. Poznala ho hned. Každý v Egyptě by ho poznal, stejně jako ten vchod. Howard Carter. Otvor do temnoty nebyl ničím jiným než zatím neodkrytým schodištěm do nitra hrobky KV62. Šedesátá druhá hrobka nalezená v Údolí Králů (King Valley 62). Místo věčného odpočinku krále Tutanchamona.

„Ó Egypte! Egypte!

Z tvého veškerého vědění přežijí pouze báje,

kteří budou pozdějším pokolením připadat neuvěřitelné.“

Lucius Apuleius, římský filozof, 200 n. l.

Do té chvíle neměla ani ponětí o tom, že se její vlastní rodina s Howardem Carterem vůbec někdy setkala. Z fotografie, kterou svírala v pravé ruce, bylo však jasné, že se s ním nejen setkali, ale nějakým způsobem spolupracovali i na jeho nejdůležitějším objevu.

„Eduard, Wenzel a Howie... To snad byli něco jako přátelé? Jak je vůbec možné, že o tom v rodině nikdy nikdo nemluvil? Wenzel nepřežil válku, ale proč mi o tom nevyprávěla alespoň babička? To je stejné, jako kdyby mladému fyzikovi zapomněli říct, že jeho děda pomáhal Einsteinovi s teorií relativity!“

Chvíli jen tak seděla a prohlížela si zadumaného mladíka na fotografii. Druhou rukou podvědomě nahnatela zelenkavý amulet

a stiskla ho vši silou v dlani. Bolestné vzpomínky se jí vracely jedna za druhou a pomyslná přehrada, za kterou se je snažila poslední roky držet, se protrhla.

Dědeček Wenzel za války zmizel. Nevrátil se. Ani se nedozvěděli kde, kdy a jak... Prostě nebyl. Ona ho nikdy nepoznala, babička zas nikdy nemohla položit květiny na jeho hrob. V té době už ale čekala své první a také poslední dítě. Tatínek se narodil ke konci války.

Zlé časy ničily Egypt i Evropu a Káhira pak nikdy nebyla taková jako před začátkem bojů. Místní se znovu uzavřeli do sebe, v nenávisti ke všem cizincům, ke všem příštím zrádcům. Nedůvěru a zlobu k okolnímu světu skrývali za tvrdými náboženskými pravidly, která jim dovozovala, snad i přikazovala, vše jiné nenávidět, ničit, zabíjet. Obzvláště cizácké ženy to od té doby neměly vůbec jednoduché.

Babička už se znovu nevdala. Wenzelovi i Káhiře zůstala věrná až do smrti. Vychovala svého syna tak, jak to jen ženy zocelené válkou umí. Vyrostl z něj dobrý člověk, poctivý, moudrý a odvážný. Až moc odvážný. Miloval Egypt, ten dnešní i ten dávný. Po studiích archeologie skončil v archivech luxorského muzea. Další kariéra byla pro nearaba v tomto oboru nemožná. Egyptologie se stala pouze vnitřní záležitostí, nikdo zvenčí se k důležitým objevům a průzkumům už léta nedostal. Až na některé sporadické výjimky, které však byly zcela pod egyptskou kontrolou a velmi často, při jakémkoli malém rozporu s oficiální vizí, přicházeli zahraniční vědci o povolení. Bez prodloužení licence, vyhoštění, nahrazení.

Otec byl spokojen i tak. Obklopen milovanou historií si nic víc nepřál. Nevydělával sice stejné peníze jako kdysi dědeček při stavbách luxusních sídel nových pánů Káhiry, ale stačilo to. Našel si hodnou ženu egyptské krve, jež mu porodila dcerku. Přivydělával si pak občas jako turistický průvodce. Ten nejlepší z průvodců.

V Luxoru, v Údolí Králů a v Dér el-Bahrí, zádušním chrámu královny Hatšepsut.

Na ten den nikdy nezapomene. 17. listopadu 1997, horké sobotní ráno. Volný den, žádná škola, konečně si mohla přispat. Otec přišel do jejího pokojíku, obvyklý polibek na čelo a jeho: „Uvidíme se večer, zlatíčko!“ Nic víc. Žádné pokračování. Tenkrát ji ani omylem nenapadlo, že svého tátu vidí naposledy. Převalila se na druhý bok a znovu usnula.

Vzbudila ji až sanitka, která přijela pro mámu. Zlomenou, plačící, křičící mámu. V obýváku po ní zůstala zapnutá televize. Stále dokola vysílali pouze zprávu o teroristickém útoku v Dér el-Bahrí. Matku odváděli dva zdravotníci. Z okna dětského pokoje vypadala, jako by plula vzduchem. Její nohy se nedotýkaly země, byla zavěšená do lékařů. Hlavu zakloněnou k nebesům, po kterých bezdějně požadovala nějaké vysvětlení. Skučela jako raněná pouštní liška. Nikdy už se domů nevrátila.

Někdo jí později vysvětlil, že bolest mamince zatemnila mysl. Několik let přežívala na izolaci psychiatrické kliniky. Nepoznávala nikoho. Ztloustla, nafoukla se jako mořská bóje. Babička říkala, že to je z těch prášků, co jí dávají. Když je nebrala, kousala zdravotní sestřičky a nikdo za ní nesměl. Když je brala, ležela, mlčela a hýbala jenom očima. Jednoho večera pak zazvonil telefon v obývacím pokoji a dostali zprávu, že maminka už není. Schovávala si léky. Plivala je pod polštář, aby si je pak mohla vzít všechny najednou. Byla nemocná. Hodně nemocná, ale ne natolik, aby se odevzdala osudu a zůstala až do smrti uvězněná v té bolavé mysli a těle umořeném sedativy.

Rozuměla jí. Pochopila a dávno odpustila. Byla to silná žena, stejně jako všechny ostatní v této rodině, a měla právo o svém životě či smrti rozhodnout sama.

Ona zůstala sama s babičkou. Tatínek tenkrát v Dér el-Bahří nepřežil. Těsně před devátou hodinou, když provázal chrámem královny Hatšepsut svou první skupinu turistů a vyprávěl jim o od-
vaze dávné princezny, která se stala ženskou faraonkou, vtrhlo do
posvátných míst šest útočníků. Islámští teroristé ze skupiny Al-
-Gama'a al-Islamiyya převlečení za ochranku a vyzbrojení až po
zuby samopaly a mačetami. Konali na popud egyptské exilové
vlády, doufající, že masakrem turistů zničí ekonomiku země a do-
nutí stávající vládu k represím, což zvedne mezi místním lidem
podporu protivládních organizací. Nemocný plán nemocných lidí.
Chtěli jenom turisty, cizince. Táta měl zkrátka smůlu. Neměl je
bránit. Ale to by nebyl on. Špatný čas a špatné místo, nic víc.

Drželi své zajatce uvnitř chrámu téměř celou hodinu. Zabíjeli
je postupně, jednoho po druhém. Vychutnávali si jejich strach ze
smrti. Zohavovali je mačetami, hlavně ženy. Žádný soucit. Hrůza,
krev a beznaděj se vsáklly do mramorové podlahy chrámu, jenž měl
být místem věčného klidu, pozitivní energie, splynutím duše s ne-
konečnem. Odvěká zloba zničila všechno, 62 nevinných obětí – tři
policisté, padesát osm turistů a jeden místní průvodce. Ten nejlepší
z průvodců.

Útočníci později v jeskyni spáchali hromadnou sebevraždu.
Celý svět se zastavil. Egypt byl na kolenou. Babičku ale nezlomili.
Přišla o muže, přišla o syna i snachu. Bolest krutého osudu ležela
na jejích ramenou, ale ona šla dál v kolejíh života jako parní loko-
motiva. Musela vychovat ji, malou, vyděšenou osůbku, která zůs-
tala na celém světě úplně sama.

Čas plynul, Nil plynul, jen Egypt kolem zůstával stejný. Babička
stárla, ona dospívala. Pomalu, pomaličku. Až si jednou vyměnily
role. Přišla první mrtvice, po níž babička zůstala na lůžku, sama
o sebe už se nepostarala. Nemohla mluvit, mluvila jen očima. Její

paže připomínaly polámaná křídla zraněné labutě. Druhou mrtvici nepřezila. Odešla v míru, v domě, kde porodila i pochovala svého syna. Zůstala po ní síla skutečné ženy a v každém koutě amulet s vltavínem pro štěstí.

Zůstala po ní zřejmě i tahle stará krabice od vína plná fotografií z dob, které dávno odvál čas. Nevěděla sice s jistotou, zda to byla právě babička, kdo uložil bedýnku vzpomínek do schodů na půdě, něco jí však říkalo, že ano. Ještě z ní cítila teplo babiččiných dlaní. Fotografie s láskou převázané stuhou, popsané jejím pečlivým písmem, amulet proti neštěstí. Nikdo jiný z celé jejich rodiny z tohoto domu neodešel v míru, ve vzpomínkách a rozjímání.

Vzala do ruky knihu ze dna krabice. Vážila víc, než se na první pohled zdálo. Setřela dlaní prach z její kožené vazby. Žádný titul ani autor. Opatrně ji otevřela na první stránce. Papír byl zachovalý, písmo zůstalo i po desetiletích dobře čitelné. Její oči běžely nedočkavě z řádky na řádek ručně psaného textu. První strana. Druhá. Pak začala narychlo listovat dalšími stránkami, až k té poslední. Stačilo pár vteřin a byla si jistá. Žádná kniha. V ruce držela deník. Deník, který už raději neměl nikdy spatřit denní světlo. Ten, kdo kdysi potají psal jeho řádky, by si to určitě nepřál.

„Neprozrazuj své srdce člověku cizímu, sice důkladně využije tvých slov.“

Aniho papyrus: Egyptská kniha mrtvých. 19. dynastie, Nová říše.

6. DUBEN 1891, BENI HASAN, HORNÍ EGYPT

Ještě posledních pár týdnů a moje práce na vykopávkách v Beni Hasanu bude u konce. Proklatě dlouhých patnáct měsíců. Už si ani nepamatuji, jaké to je, spát ve své vlastní posteli. Čistá, voňavá postel zdá se mi býti skoro snem. Všude jenom propocení kopáči, horko a dusno k padnutí a pak písek. Písek, písek a zase písek. Ještě když si večer čistím zuby, plivu písek. Někdy si myslím, že pomsta, kterou na nás poslali ochránci věčného spánku zemřelých za znesvěcení těch třiceti devíti skalních hrobek, co jsme zde znovu otevřeli světu, je písek. Neutečeš před ním. Neschováš se. Je všude.

Když mě před více než rokem Percy požádal o spolupráci při architektonickém mapování jeho nových vykopávek, neměl jsem ani vzdálené představy o rozsahu prací. Myslím, že ani on ne. Percy Newberry. Je to vlastně jeho první výzkum tady v Egyptě, který vede sám. Mladý britský profesor pracující pro káhirské muzeum. Kolikrát mi při poledním odpočinku, svalen ve stínu sloupové klenby u vchodu do hrobek, vyprávěl o své vášni pro botaniku a umění. Právě takhle láska ho přivedla z prestižní univerzity King's College v Londýně až sem, mezi motyky a kbelíky písku. Poslali ho dohlížet na rozsáhlý výzkum celého areálu, on ale nečeká na nic jiného, než na každou další maličkou skvrnu plísně na nástěnných malbách. Na pyl, vosk, vonné oleje, okvětní lístky, jež zůstávají skryty v sarkofázích a obinadlech mumii. Botanika je smyslem jeho života. Stejně jako umění.

„Na co studovat každičkový tah štětcem známých malířů v tisícokrát viděných galeriích, drahý Eduarde, když tady máme jedineč-

nou možnost dostat na světlo boží nikdy neviděná umělecká díla? Porazit čas, najít zapomenuté, dotknout se neuchopitelného. Kdo miluje umění, musí zbožňovat Egypt,“ usmívá se pod svým precizně zastřiženým knírkem pokaždé a mě nezbyvá, než s ním souhlasit.

Snad i právě proto jsou s Howardem tak dobří přátelé. Láska k umění a malířský talent je spojuje. Jinak zde Howard Carter nemá blízké duše. Já sám nevím, co si o něm mám myslet. Je to zcela nezkušený mladiček ještě s chmýřím na bradě. Měl jsem velkých obav, že zde hned po studiích budu patřit k nejmladším, bez zkušeností a potřebných titulů, ale Howard mě zachránil. Nemá ani střední školu a je sotva sedmnáctiletý. Navíc se chová tak hloupým způsobem, že si na svou stranu těžko někoho získá. Nemá titulů vědeckých ani šlechtických, ale nadřizeným těžce se podvoluje, po svém jedná a tvrdohlavý je víc než oslíci nosičů vody. Pilný a učenlivý, to ano. Má zlaté ruce. Jak by se však mohl dostat do přízně studovaných anglických lordů jen tvrdou prací? Oni jím pohrdají. Skoro jako s kopáčem s ním jednájí.

„Však je to ještě dítě. Hošík z venkova. A beze škol či profesionální kvalifikace. Neví o archeologii nic. Co tu vůbec pohledává? Dostal se do přízně Percyho Newberryho a teď je zde na placeném výletě po Egyptě? Kam věda spěje, když býti džentlmenem dnes již není podmínkou?“ To tu Howard slýchá každý den.

A on, obklopený profesory, šlechtou a akademiky, namísto snahy postoupit alespoň o schůdek na společenském žebříčku, tak důležitém pro tuto práci, uhlazeným a šarmantním chováním, ostatních se straní a vybuchuje jak parní kotel. Navíc, sotva pár slovíček místního jazyka se naučil, už se namísto s anglickými kolegy přáteli s kopáči a jejich rodinami. To je tady nepřípustné. On ale pochází z venkova, stejně jako oni. Vesnických způsobů se tedy zbavit neumí.

Já s ním vycházím dobře, jeho práce je kvalitní a o to nám tu s Percym jde především. Carterovu malířskou práci nezbyvá než obdivovat. Jeho překreslené obrazy a hieroglyfy ze stěn hrodek jsou tak propracované, do nejmenších detailů! Ani jeden z lordů a akademiků by je nepoznal od originálů. Howard je mistrem v míchání jedinečných odstínů minulosti i v přesnosti provedení. Sedmnáctiletý mladíček je Leonardem egyptských koloristů. Snad jeho štětec vedou ruce starých Egyptanů.

Párkrát jsem měl tu čest zastihnout ho v dobrém rozpoložení a po západu slunce u sklenky mátového čaje rád se rozpovídal o své vzdálené vlasti. Pochází z Norfolkku ve východní Anglii, z městečka Swaffham. Nudné a provinční hnízdo, dle jeho slov, žijící ze zemědělství a obchodu. Jeho prvním a jediným snem bylo dostat se odtamtud co možná nejdříve. Nenávidí svůj ponížený stav, bídu, ve které byl nucen vyrůstat. Coby nejmladšímu z jedenácti potomků se mu nikdy nedostalo luxusu nových bot či košile. Vždy je zdědil po deseti starších sourozencích. Pak už jen po devíti, to když jeden z bratrů spáchal sebevraždu. Howardovi bylo tenkrát devět let a rozhodl se, že takhle on neskončí. Howardův otec se živil jako malíř obrazů pro venkovskou šlechtu. Zvířata, lovy, dámy na čistokrevných koních ve směšných pózách. Existuje jen málo způsobů, jak dokonale zmařit talent od Boha. Tento byl tím nejhorším.

Na školy pro Howarda nezbyvaly peníze. Studoval doma a sám. Otec ho naučil malířskému řemeslu i smyslu pro detail. Už jako malý uměl Howard věrně přenést na plátno zvířata, stavby, postavy i krajinu. Pilně a precizně, stejně jako dnes. Byl by z něj býval opravdu výborný falsifikátor, kdyby si vybral dráhu zločinu. Jeho díla nemají srdce ani originalitu umělcovy duše, což on moc dobře ví. Ale jsou to ty nejméně kopie, jaké si dovedete představit.

S Howardovým osudem se to mělo podobně jako s jeho otcem. Stal se známým mezi venkovskou šlechtou v okolí Swaffhamu. Unuděné paničky stydlivého mladíčka milovaly. Maloval jejich načesané pudlíky a růžové zahrady a ony si jeho nudné, nic neříkající práce nemohly vynachválit. Bez vkusu a inteligence, přesto ony zůstávaly šlechtou a Howard ponížným poskokem.

Pak zasáhl osud. „Štěstí je hluboká voda, jejichž vírů nikdo nezná,“ stojí psáno i v jedné z hrobek tady v Beni Hasanu. Ty hieroglyfy opisoval Howard s dvojnásobným respektem. Obyčejná šťastná náhoda dostala mladého Cartera ze Swaffhamu, nejdříve do Londýna a teď až do země faraonů. Na honosném sídle baronky Mary Cecil Margaret Amherstové z Hackney, velké to nadšenkyně pro vše egyptské, jejíž vážený otec je vlastníkem jedné z nejzajímavějších soukromých archeologických sbírek v celé Anglii, byl na čas hostem Percy Newberry. Když baronka, velká srdcem i tělesnou schránkou, od Percyho čistou náhodou zaslechla, že už dlouho marně hledá schopného malíře, který by mu pomáhal s překreslováním hieroglyfů a obrazů vytesaných do stěn starověkých památek, měla hned jasno. Toho stydlivého mladíka z rodiny Carterů si nemohla vynachválit. Jeho kresby byly tak precizní, skoro jako fotografie. Ukázala Percymu několik Howardových obrazů, trochu se za něj přimluvila a pár dní nato už Carter nadšeně kýval na Newberryho nabídku práce.

Přestěhoval se do Londýna a nastoupil do svého nového zaměstnání v Britském muzeu. Uzavřený hoch s vyplašenou tváří. Jako mávnutím proutku se dostal z norfolkských pastvin, kde maloval stáda krav, do jedné z nejdůležitějších státních institucí. Všude kolem něj jen vysoce vzdělaní absolventi proslulých univerzit, příslušníci vznešených rodů. Vyprávěl mi, jak se mu úzkostí svíralo srdce to první ráno, kdy vyšel do mlhavých ulic Londýna směrem

k Britskému muzeu. Před vchodem se mu třáslы nohy tak, že musel dávat pozor na každý jednotlivý schod, aby svůj vstup na akademickou půdu ne zahájil pádem.

Práce se zhostil se svou obvyklou vytrvalostí a přesností. Neuvěřitelné pro takového mladíka. Percy s ním byl velice spokojen a ani ne po třech měsících se Howard Carter stal nejmladším a také nejméně povoláním členem britského výzkumného týmu EEF – Egyptian Exploration Fund. Čekala ho práce na nejzajímavějších vykopávkách v údolí Nilu. Exotická, daleká země plná dobrodružství. Taková čest! Nic podobného nečekal. Percy mu dokonce za jeho služby nabídl 50 liber ročně. Skoro 250 dolarů! Howard si připadal jak milionář. Přiznal mi, že by do Egypta jel s Percym i zadarmo. Jen za stravu. Tak silný plamen vášně má ten chlapec v srdci. Věří, že mu tímto Percy dal příležitost najít si své místo mezi „lepšími lidmi“, prací a pílí si vybudovat dobrou pověst. Snaží se prošlapat si svou cestičku vedoucí daleko, snad až ke slávě a bohatství. Ale hlavně touží po uznání. Jen ještě po té klikaté cestě k úspěchu neumí chodit. Na každém druhém kroku zakopne a často při tom někomu důležitému šlápne na nohu. Chudák Howard! Občas ho sleduji, jak se v tom zdejší horku lopotí, snaží se. Stále sám, pod křivými úsměšky anglických džentlmenů. Jen Bůh ví, kam ho jeho cesty za štěstím zavedou. Jeho oči jsou schopné vidět ve tmě neznalosti. Snad jednou spatří báječné věci.

Káhirou se opět šíří hlas smrti. Umlkl naposledy před necelým stoletím a dnes tu byl najednou znovu. Kletba zlatého ptáčka se vrací. Ten hlas běží od úst k ústům. Přes okna a dvorky zaprášených chudinských domků, přes tmavé šátky místních stařen, co jen stěží po-

tlačují vzrušený dech, aby to nebyly zrovna ony, koho si smrt všimne jako prvního. Tmavé oči pověřivého lidu se při každém slově zvětšují překvapením, zornice se stahují hrůzou. Kdy tohle skončí? Alláh nám budiž milostiv! Neexistuje odpuštění pro nás hříšné! A ten hlas se šíří dál. Je z něj šum, který hučí ztemnělými domovy a poloprázdnými uličkami jako Nil po dešti. Nikdo ho už nedokáže zastavit. Nikdo přece nemůže umlčet dávné bohy. Začal jen slabým šepotem v pozdním odpoledni toho horkého dne. To když se k smrti vyděšený Alim svěřil své ženě.

„Alláh je všemohoucí! Alláh nás ochraňuj!“ vydechla přerývaně manželka a držela si vší silou obě ruce na hrudi, aby jí vyděšené srdce nevskočilo ven.

Od té chvíle už se nepřestala modlit. Dávná kletba vstoupila do jejich domu a ona to věděla.

Do setmění se zpráva o nečekaném nálezu na půdě starého domu v Garden City roznesla mezi srdci všech, kteří zůstávali alespoň v koutku duše věrní svým mocným antickým vládcům. Jako jed královské kobry. Jen malé kousnutí a smrt už nikdo nezastaví. Krví v žilách dojde si pro svou kořist. Pro tělo i duši.

Těsně před půlnocí se jednou z kancelářů ve ztemnělém káhirském muzeu rozdrnčel telefon. Jen pár hodin bylo potřeba, aby se ozvěna šepotu opraváře Alima dostala až do nejvyšších míst. Tam, kde se rozhoduje, která část dějin bude předložena světu jako pravda a která bude zapomenuta. Číslo znalo jen pár vyvolených. Ten, komu patřilo, nebyl milován, zato byl hluboce respektován. Bez jeho nezáviděníhodné práce by se řada nejznámějších staroegyptských objevů změnila v opovrhovaný podvod. Velká část magického dědictví dávných faraonů, které přitahuje davy turistů z celého světa, by se rozpadla na lživý prach. A kdo by pak věřil tomu zbytku?

Hlad z egyptské země nikdy nezmizel, teď by se však vrátil v plné síle. Turistický cirkus by přestal vydělávat, tok peněz by se zastavil. Možná zčásti, možná úplně. Má někdo vůbec představu, kolik lidí by přišlo o práci? Od průvodců, letušek, řidičů autobusů, hotelových kuchařů až po prodejce pohlednic či Coca-Coly? Videokamery by zhasly světla, prach nezájmu by zavál filmy, knihy, dokumentární seriály. Prodejnost všeho by šla k šípku. A s ní i vědci, rádo by vědci, univerzitní specializace, výzkumné týmy, dotace, sponzoři, muzea i putovní výstavy trhající rekordy v prodeji vstupenek ve všech metropolích světa. Je těžké se po staletích přerukování a přikrášlování postavit pravdě tváří v tvář. Ještě nebyli připraveni. Možná ani nikdy nebudou. Příliš toho zůstává ve hře.

Telefon zazvonil třikrát. Pouze třikrát. A pak tam, v jedné úplně malé místnosti uprostřed nekonečného labyrintu chodeb, sálů a zapomenutých skladů sladce spícího nejznámějšího muzea světa, kdosi zvedl sluchátko. Šepot vystrašené chudiny o dávné kletbě mladého faraona se v ten okamžik stal znovu státní záležitostí.

„Jméno smrti jest ‚Pojď sem!‘ Všichni, které k sobě volá, ihned jdou za ní bez váhání, ačkoli se jejich srdce chvěje strachem.“

Staroegyptské přísloví

20. KVĚTEN 1891, BENI HASAN, HORNÍ EGYPT

Beni Hasan v sobě skrývá neuvěřitelnou krásu. Zamiloval jsem si to tu na první pohled i přes všechnu tu tvrdou dřinu. Výhled na poušť i východní břeh Nilu z vrcholů skal mi bude chybět, atmosféra tohoto místa je neopakovatelná. Majestátní matka příroda si zde podala ruku s tím nejvyšším umem člověka. Neskutečný klid, jen smíření s tělesnou smrtí objímající věčnou krásu lidské duše. Jaké to privilegium, moci zde snít svůj nekonečný sen.

Percy Newberry se svým týmem tu mají práci ještě alespoň na tři roky. Možná i více. S každým západem slunce zde končí další den, ale práce jako by neubývalo. Však se tady taky pohřbívalo více než dva a půl tisíce let, od období Staré říše až do pozdní doby egyptské. Těžko představitelné. Jako bychom dnes, na konci devatenáctého století, v Římě pohřbívali naše otce vedle dávných etruských příbuzných, kousek od zakladatelů věčného města, Julia Caesara, křižáků, renesančních umělců a všech dvou set padesáti pěti pa-pežů. Kolik času uplynulo od chvíle, kdy vlčice v Římě kojila Romula a Réma uprostřed ničeho, do dnešních dnů, kdy se po italských silnicích proháníme v silných motorových vozech, tolik vody uplynulo v Nilu ode dne, kdy zde byl pohřben první Egyptan, do dne, kdy tudy prošel smuteční průvod naposledy. Historie celého lidstva je sevřená mezi skalami Beni Hasanu.

Hrobky jsou zde rozptýleny po skalách jak orlí hnízda a táhnou se až ke vzdálené vesnici, jejíž původní obyvatelé patřící k dávnému arabskému kmeni dali tomuto místu jméno. V údolí pod skalami už odhalili na devět set šachet, pravděpodobně hrobů prostých

Egyptanů – úředníků, služebníků a poddaných místních vládců. Na jejich prohledání ale nezbývá sil. Skrývají pramálo pokladů, jen vzpomínky na běžný život ve starých dobách. Snad někdo z příštích generací najde si čas...

My jsme tu kvůli průzkumu třiceti devíti honosných hrobek náčelníků Gazelího kraje vytesaných ve skále nad údolím. Neskutečné stavby z tvrdého kamene vykoupené krví a potem centimetr po centimetru. Jejich strukturu mám za úkol mapovat do architektonických plánů. Dívám se na ně a říkám sám sobě: „Eduarde, nač ti jsou všechny univerzitní tituly? Ty jsi vážený architekt nového věku? Vždyť tady ti nevdělaní domorodci před čtyřmi tisíci lety bez moderních nástrojů, materiálů a schválených projektů dokázali vybudovat to, co ty bys na papíře nazval čistým bláznovstvím.“

Přes nádvoří zakončená portikem a obřimi sloupy se vstupuje do kaplí a chrámů vyhloubených do nitra skal. Stěny zdobené štukem a mimořádně zachovanými malbami jsou něco pro Percyho a Howarda. Před pomalovanými zdmi tráví celé své dny a každý další výjev z válečných tažení, bojového výcviku, momentů smrti i každodenního života je naplňuje nadšením jako malé chlapce. Percy se poslední měsíc nehnul od výjevů s pouštními zvířaty, hlavně s fantaskními stvořeními jako levharti s hadím krkem nebo ptačí hlavou.

„Eduarde, myslel jste někdy na to, jak ty kresby vznikaly? Všiml jste si, že ani v jednom z těchto skalních chrámů není žádná stopa po kouři nebo sazích? Žádný zčernalý strop nebo stěny. Měli přece mít k dispozici jen oheň; louče nebo olejové lampy. A to všechno kouří jak anglické vlaky. Je vůbec možné, aby tu po stovkách hodin práce v absolutní tmě v podzemí skal nezůstala po osvětlení malířů žádná stopa?“ kroutil včera hlavou Howard v útrobách jednoho z chrámů, kam jsme s obtížemi dotáhli elektrický kabel, aby si na svou práci mohl svítit.

Popravdě řečeno teď, když mě na to Carter upozornil, těžce hledám vysvětlení. Percy se jen zasmál a poplácal mě po ramenou.

„Drahý Eduarde, neříkejte nám, že vystudovaný architekt nemá odpověď na jednoduchou a zcela logickou otázku sedmnáctiletého hochy z Norfolku.“ Až mi z toho zaskočilo. Musím sám sobě přiznat, že nemám.

Večer jsme tak strávili příjemně u vodní dýmky a neveřejných knižních svazků z káhirskeho muzea, které Percy po nocích studuje ve své pracovně. S lišáckým úsměvem se rozhodl mě i Howarda provokovat tajnostmi antického Egypta, o nichž se na akademické půdě nehovoří. Připadal jsem si tak trochu jako špión archeologie, co s přáteli a trochou silného tabáku škádlí mozek zakázanými kacírskými myšlenkami. Jak zábavné a zároveň povznášející.

„To přece nemůžete myslet vážně, drahý Percy? Kdyby vás slyšeli v Káhiře, nechají vás ukřižovat přímo v hlavní galerii,“ smál se Howard a dolil všem pravou irskou whisky, kterou se mu podařilo vyhandlovat od jednoho ze svých známých trhovců s černým uměním. Antickou sošku za tabák, mumii kočky za láhev alkoholu. Nikdo se neskandalizuje a já se snažím jednoduše vychutnat si doušek whisky bez velkých výčitek svědomí.

„Ale no tak, Howarde. Já přece nic netvrdím. Já vám jen předkládám důkazy. A ty jsi si nevymyslel. Nebo chcete pochybovat i o velkém Augustu Mariettovi, zakladateli Egyptského muzea v Káhiře a otci moderní egyptologie? Je jen na vás, mladý muži, abyste zjistil, jak tomu tenkrát doopravdy bylo. K tomu ale nedojdete zpochybňováním toho, co se vám nehodí do krámu. Vše do sebe musí zapadnout samo. Ne, že se my budeme snažit, aby fakta pasovala do našich představ za každou cenu. To je ten největší hřích současné archeologie. Bohužel rozšířenější víc než pouštní blechy. Samozřejmě hned po černém obchodu se starožitnostmi, že, Howarde,“ popichoval Percy.

Carter pokrčil rameny a jedním lokem vypil obsah své skleničky. „Tak se přece soustředte, pánové! Říká se tomu bezsazová záhada. Stopy po ohni a dýmu, saze, okouřené zdi, viděl je tu někdo někdy? V hrobkách, chrámech, pyramidách? Ne! Tu hloupost se zrcadly už zkoušely desítky archeologů a nikdy to nedopadlo dobře, jen se o tom moc nemluví, že? Jak by také mohli Egypťané dostat dostatek světla pomocí stříbrných zrcadel do hrodek dlouhých desítky metrů, přes zatačky, zúžené chodby a schodiště? Směšné! První zrcadlo odrazí nanejvýš čtyřicet procent světla. Druhé šestnáct, třetí jen něco přes šest procent, čtvrté pak pouze dvě a půl procenta původního světla. To už je tma tmoucí, pánové. A jsme pouze u čtvrtého zrcadla. Jak potom chcete ozářit kobku s chodbou dlouhou devadesát metrů? Myslet vlastním rozumem přece není hřích.“

Neměl jsem představu, kam tím Percy míří. Tedy vlastně měl, ale můj rozum o takových představách odmítal vůbec přemýšlet.

Percy je podivný chlapík. Zastupuje oficiální archeologii, a přesto se po nocích toulá archívy. Hledá pochybnosti, nejistoty, jen aby o nich pak mohl dlouze hloubat s přáteli. Jsem potěšen, že k nim teď patřím i já.

„No tak, pánové! Opravdu je pro vás tak nemožné představit si, že si staří Egypťané svítili jinak než ohněm? Že mohli mít recept na nějaké chemické světlo, či dokonce znali elektřinu?“

Howard nedokázal odtrhnout pohled od Percyho rtů. Už zase si dělal poznámky do toho svého usmoleného sešitku. Zapisuje si snad úplně všechno.

„Tak jak vysvětlíte výzdobu v chrámu bohyně Hathor v Dendeře? Auguste Mariette tam strávil půl života a dnes se předstírá opak... A to vlastně ještě lidským zrakům zůstává většina Hathorina chrámu skryta. Tři patra, pánové, celá tři podzemní patra o dvacíti krytách stále ještě leží pod pískem a nikdo se nemá k tomu

osvobodit je ze sevření pouště. To, co tam Mariette našel, je neuvěřitelné. Podívejte se na ty skvěle zachované reliéfy nesmírné krásy!“

Rozložil po stole fotografie Mariettových objevů, kamenné fragmenty s reliéfy a hieroglyfy.

„Hadí desky,“ přikývl jsem. Práci největšího z francouzských archeologů by poznal kdokoli.

„Hadí desky? No samozřejmě! Když máme vysvětlit něco, co je přece úplně jednoduché a jasné na první pohled, ale nepasuje do něčí posvácené teorie, uděláme my egyptologové co? Překroutíme to až do směšných nesmyslů, jen abychom nemuseli zpochybňovat nic z našich zastaralých jistot. Jen mi, drahý Eduarde, řekněte vlastními slovy, co ve skutečnosti vidíte na těch vašich Hadích deskách,“ zvedl se Percy nervózně ze židle a přistrčil mi fotografie až pod nos. „Opravdu tam vidíte hada stoupajícího kolmo z lotosového květu propojeného dlouhým stonkem, kterému se všichni kolem klaní? Proboha, jaký by to mělo smysl? To si opravdu máme myslet, že ti geniální stavitelé pyramid byli tak šílení, že pracně zobrazovali neexistující tvar květu, který má uvnitř hada postaveného na ocase spojeného s nepřírozeně dlouhým stonkem, a všichni kolem něj mu vzdávají hold? Vůbec nic vás nenapadá, přestože víte, že je lotos nejen v Egyptě, ale i v Indii symbolem osvícení?“

Musel jsem přiznat, že ačkoli se má mysl oprostila od všech naučených teorií, i já jsem viděl zcela jasně, co už popsal Auguste Mariette. Žádný had stojící na ocase uvnitř květu, ale vyobrazení velmi silně připomínající dnešní žárovky, velké baňky se spirálou uvnitř, nikoli lotosové květy. Žádný nekonečně dlouhý stvol, ale obyčejný kabel. A kolem desítky, stovky znázornění používání elektrické energie v běžném životě Egyptanů. Těžko je označovat jako pouhé symboly. Vždyť výjevy byly tak jednoznačné. Kněží a jejich pomocníci

operující se záhadnými zářícími předměty propojenými soustavou kabelů.

Percy si povšiml mého úžasu, zvedl vesele obočí a důrazně poklepal ukazováčkem na další stránku plnou fotografií. Stěny odkryté místnosti Hathorina chrámu na nich pokrývaly reliéfy jakéhosi kultu světla doplněné neznámými znaky.

„Kryptické písmo, Eduarde. Tajné hieroglyfy kněžích, které znali pouze nejvyšší z nejvyšších, používané za účelem utajení vědomostí určených jen vyvoleným.“

Přistrčil mi k očím zvětšovací sklo a udeřil pěstí do poslední strany s fotografiemi z Dendery. Bůh Thovt. I on s obřím panáčkujícím hadem uvnitř lotosového květu v rukou. Osoby zobrazené pod jeho nohama si zakrývaly oči dlaněmi.

*„Jakže začínala ta egyptská pohádka, kterou jsme my, všeho-
znalí archeologové, smetli ze stolu jako hloupou legendu ještě hlou-
pějšího národa? Neříkalo se tam něco o bohu Thovtovi, vládcí
moudrosti a věd? Prý naučil lid egyptský psát a číst, přinesl písmo
i matematiku, dal Egyptanům astronomii a astrologii, zvěrokruh,
medicínu a hlavně, pánové, hlavně přinesl lidem světlo!“*

Každý, kdo má co do činění se starým Egyptem, pochopitelně boha Thovta velice dobře zná. Jeden z nejvíce znázorňovaných na zdech hrobek i chrámů. Pro Egyptany byl pánem univerzálního vědění, uctíváný prostým lidem i kněžským stavem. Postaral se podle legend také o to, aby ti nejvyšší z kněží předávali tajně jeho znalosti příštím pokolením po dlouhá tisíciletí. Údajně se museli naučit nazpaměť všech dvaadvaceti svazků tajné knihy obsahující veškeré vědění lidstva a chránit je před nepovolanými pod hrozbou smrti. Neboť kdo jeho učení znal, uměl poroučet silám přírody, smrti i času. Jedná se o nejhledanější text všech časů. Pátráním po něm byl posedlý už i veliký faraon Chufev před více než čtyřmi a půl tisíci lety. Marně.

„Thovt prý přišel do Egypta ze vzdálené země na západě, z božského města ležícího na břehu moře. Když se jednoho dne z ničehonic slunce nad jeho domovinou zatemnělo a více už nevyšlo, pomohl ostatním bohům utéct do jiných krajin, kde pak učili nové národy svým znalostem. On sám odešel do Egypta a s sebou přinesl všechny znalosti svého světa. Ty měly způsobit tu náhlu a dosud nikým nevyšvětlenou explozi civilizace, ke které v Egyptě najednou došlo. Nepřipomíná vám to tak trochu Platóna a jeho Atlantidu, pánové?“

Percyho pracovnu naplnilo ticho. Každý den přehazujeme uprostřed pouště kilogramy písku, a přesto jsme stále tak daleko od odpovědí na naše nejpalcivější otázky.

Odcházel jsem do své ložnice s vtíravým pocitem, že my, lidé moderní epochy páry a elektriny, nevíme o svých předcích vlastně skoro nic. Nebo možná ani nechceme vědět. Vždyť bitva s křesťanským tmářstvím zdála se vyhrána jen zcela nedávno. A ještě i dnes mnozí z nás věří, že kosti dinosaurů i mumii rozsypal v poušti Bůh, aby zkoušel naši víru v jeho zákony. Podle Bible měl být svět stvořen jen pět tisíc let před údajným narozením Krista.

Tolik pochybností zasel dnešní noci Percy do mé mysli. Odvážný to mladík, skutečný archeolog tělem i duší. Ostatní ho příliš neuznávají. Excentrický, jen málo zkušený, před nepoznaným nezavírá oči. Žádný vědec od psacího stolu, ale muž, co sám vyhledává drsné životní i pracovní podmínky v terénu. Nikdy jsem ho neviděl v ponožkách, ani v čistém oděvu. Vždy jen zaprášený, otrhaný, naboso. Peníze ho nezajímají, často vezme k večeri zavděk i plesnivou konzervou. Ale za pravdu, za Egypt by dýchal.

U dveří mé ložnice mě pohybem ruky zastavil Howard s prstem na rtech na znamení ticha.

„Zítř ráno mám schůzku s Ahmedem z klanu Abd ar-Rasúli. V kavárně jeho otce, jen kousek od přístavu. Pokud vás dnešní po-

vídání vzalo za srdce, neměl byste tam zítra chybět, Eduarde. Pohádky pana Percyho jsou sice zajímavé, ale užitečné asi jako babské povídačky. Pravda nikoho nezajímá, určitě ne tady v Egyptě. Z ní zlato nevyhrabete. Kvůli tomu tady přece nejsme. Abd ar-Rasúlové jsou živoucí paměťí Egypta, mapou všech zdejších pokladů. Navíc bych opravdu ocenil vaši pomoc, vzhledem k mým prozatím slabým znalostem místního jazyka. Počítám s vámi. Dobrou noc.“

Hlas na druhém konci telefonu byl zdánlivě klidný, odměřený a neosobní. Tichý tón a jasné myšlenky. Někomu takovému se neodmlouvá. Je zvyklý rozdávat rozkazy a jejich vykonání považuje za samozřejmost. Jeho moc byla již několik let absolutní – buď se před ním skloníš, uhneš, nebo tě zlomí jako zralý stvol obilí.

Když před pár minutami dostal nařízení obrátit se okamžitě přímo na samotného „organizátora“, pocítil slabost v kolenou. Za celou jeho kariéru se nikdy žádná situace tolik nevyhrotila. Nikdy to číslo nepotřeboval, až dnes. Už skoro zapomenutý problém se vrátil v celé své síle. Neměl ani tušení, kolik lidí za to vynucené ticho zaplatilo v průběhu minulého století vlastní krví. Takové informace mu nenáležely a byl za to jen rád. Je lepší nechat legendu legendou.

„Kolik toho ví?“

„To nevíme s jistotou, pane.“

„Co se našlo?“

„Fotografie. Zápisky. Pravděpodobně deník.“

„Deník??? Něco takového přece nemělo vůbec existovat!“

„Tyto informace nepatří do mé kompetence, pane.“

„A co ona? Ví vůbec něco?“

„Ani to nevíme, pane. Neměli jsme zatím možnost... pátrat... jak...“

„Tu ani mít nebudete! Není čas! Každou minutou se mohou důkazy rozšířit mezi další osoby. Každý okamžik má cenu dalších životů. Umíte si vůbec představit, co by se stalo, kdyby něco z toho skončilo na internetu? Nemůžeme tady z toho udělat veřejná jatka! Počet obětí bude zcela na vaší zodpovědnost, rozumíte?“

„Rozumím, pane.“

„Kolik je zainteresovaných?“

„Pět, pane. Zatím. Ona, tři dělníci a manželka jednoho z nich.“

„Alláh s nimi!“

„Alláh je všemohoucí!“

„Jedněte podle standardního protokolu.“

„Ano, pane.“

„O-ka-mži-tě!“

„Ano, pane.“

„Pak mě osobně informujte o ukončení akce. A pamatujte si: nejste nikým kryti. V případě neúspěchu nebo odhalení nesete za své činy veškerou legální zodpovědnost. Tento telefonát se samozřejmě nikdy nekonal. Zařídte se podle toho!“

„Ano, pa...“

Druhá strana ukončila hovor bez rozloučení. Zůstal chvíli jen tak sedět, pak si setřel rukávem pot z oroseného čela. Odkryl zadní část laciného mobilu, vytáhl z něj SIM kartu, vložil si ji do úst a několikrát zažvýkal. Vyplivl zdevastovaný plastový čtvereček do dlaně, otevřel okno pokoje v ložním hotelu přímo nad hladinou Nilu a vyhodil mobil i číslo do vod posvátné řeky. Nikdy by si nepomyslel, že právě tohle bude někdy náplní jeho práce, když ho tenkrát jako mladíčka oslovili s nabídkou externí spolupráce přímo z úřadu Nejvyšší rady pro památky Egypta. Vytáhl z příručního kufríku nový telefon, identický s tím předchozím, ještě v původním obalu. Vložil novou SIM kartu a vytočil číslo. Nastal čas zavolat Moncua Mukarrama.

„Hod' kámen do vody a tento svět už nikdy nebude takovým, jakým byl předtím.“

Staroegyptské přísloví